

ความเชื่อเรื่อง "เสือสมิง" ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษานวนิยายของตรี อภิรุณ¹

ชญชิตา บุญเทา²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องเสือสมิงในสังคมไทยและการนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างเป็นนวนิยายของตรี อภิรุณ นักเขียนวรรณกรรมแนวลึกลับเหนือธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ นวนิยายเรื่องภูตพิศม์ (2526) และนวนิยายเรื่องสายพันธุ์พิศม์ (2551) ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องเสือสมิงในสังคมไทยมีอยู่หลากหลายและจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ เสือที่สามารถกลายร่างเป็นคนได้เพราะมีวิญญาณของคนสิงสู่ 2) ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ คนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาคาถาอาคมและสามารถกลายร่างเป็นเสือได้ 3) ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ เสือเผ่าหรือคนชราที่มีสภาพร่างกายเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ ตรี อภิรุณได้นำความเชื่อเรื่องเสือสมิงมาต่อเติมจินตนาการของตนเองและสร้างเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร ฉากบรรยากาศในนวนิยาย นวนิยายของตรี อภิรุณ จึงไม่ใช่เพียงนวนิยายประเภทจินตนิมิตที่สอดแทรกความเชื่อเรื่องเสือสมิงเพื่อสร้างความน่าตื่นเต้นและชวนติดตามเท่านั้น แต่องค์ประกอบต่าง ๆ ในนวนิยายที่ตรี อภิรุณสร้างขึ้นยังมีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องเสือสมิงแต่เดิมในสังคม โดยอาจมีการจินตนาการต่อเติมเรื่องราวลึกลับแฟนตาซีหรือความรักโรแมนติกเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดทางพุทธศาสนา และการร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาระหว่างคนเมืองกับคนชนบทด้วย

คำสำคัญ: เสือสมิง วรรณกรรมร่วมสมัย นวนิยายแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ ตรี อภิรุณ (เทพ ชุมสาย ณ อยุธยา)

¹บทความนี้ปรับปรุงจากภาคนิพนธ์ในรายวิชาสัมมนาตติชนวิทยากับวรรณคดีไทย (411730-61) ปีการศึกษา 2561 ตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ อินทรพรและรองศาสตราจารย์ ดร.อุบล เทศทอง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่าน ณ โอกาสนี้

²นักศึกษาคณะอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อีเมล: c.boonhor@gmail.com

The “Suea Saming” Belief in Contemporary Thai Literature: A Case Study of Tri Apirum’s Novels³

Chananchida Boonhor⁴

Abstract

This article aims to study the Suea Saming (weretiger) belief in Thai society and its portrayal in two novels, Phut Payak (1983) and Sai Phan Payak (2008), by Tri Apirum, a well-known writer of supernatural-fantasy fiction. This study shows a variety of Suea Saming beliefs in Thai society which can be divided into three categories: 1) Suea Saming is a tiger that can assume the shape of a human because it is possessed by a human spirit; 2) Suea Saming is a human who, through association with magic and sorcery, can assume the shape of a tiger; and 3) Suea Saming is an old tiger or old person whose body changes shape by natural cause. Tri Apirum combined the beliefs in Suea Saming with his own imagination to create the novel’s main plots, characters and settings. Tri Apirum's novels are not just imaginary novels that infuse Suea Saming belief to create excitement and nostalgia, but elements in the novels also correlate with the original Suea Saming belief in society, mysterious fantasies or romantic love, to make the stories more appealing to the readership. They further cultivate Buddhist ideas and ideas of cooperation in solving problems between urban and rural people.

Keywords: Suea Saming (weretiger), Contemporary literature, Supernatural-fantasy fiction, Tri Apirum (Thep Chumsai Na Ayutthaya).

³This article is a modified version of the work presented for the Seminar on Folklore and Thai Literature course in the 2018 Academic Year (411730-61) Department of Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University. The researcher is most grateful for the most valuable recommendations from Asst. Prof. Weerawat Intaraporn, Ph.D. and Assoc. Prof. Ubol Tedtong, Ph.D. recommendations in the writing of the report.

⁴A doctoral candidate in the Doctor of Philosophy (Thai) program, Faculty of Arts, Silpakorn University.

e-mail: c.boonhor@gmail.com

บทนำ

ความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงเป็นความเชื่อที่มีมานานได้รับการถ่ายทอดในหมู่นักผจญไพรและพรานป่าอยู่เสมอ เล่ากันว่าเสื่อสมิง เป็นผีจำพวกหนึ่ง มีอิทธิฤทธิ์สามารถแปลงกายเป็นสิ่งมีชีวิตในรูปแบบใดก็ได้เพื่อลวงมนุษย์เป็นเหยื่อ (Aiam-Krasin, 2013 : 3) ความเชื่อดังกล่าวไม่เพียงได้รับการถ่ายทอดในเชิงมุขปาฐะบอกเล่ากันเท่านั้นแต่ยังปรากฏในนิทานตำนานต่าง ๆ และนำมาดัดแปลงหรือต่อเติมจินตนาการเพื่อสร้างเรื่องราวในวรรณกรรมร่วมสมัยอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มงานนวนิยายแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ

ตรี อภิรุณหรือ เทพ ชุมสาย ณ อยุธยา เป็นนักเขียนนวนิยายที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านด้วยผลงานการสร้างสรรคนวนิยายแนวลึกลับเหนือธรรมชาติ ตรี อภิรุณนิยมนำความเชื่อทางคติขมาสร้างเรื่องราวลึกลับเหนือธรรมชาติอย่างโดดเด่นและได้รับความนิยมจนมีการตีพิมพ์ใหม่หรือผลิตซ้ำในรูปแบบสื่ออุตสาหกรรมการบันเทิงอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

ตรี อภิรุณได้นำความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเสื่อสมิงมาสร้างสรรค์ในงานนวนิยายด้วยเช่นกัน ได้แก่ นวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** ตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ.2526 และนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2551 ในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** เล่าถึงเรื่องราวของแววรัชนี บัณฑิตสาวชาวเมืองที่หลบหนีจากปัญหาครอบครัวได้ไปทำงานเป็นครูประจำโรงเรียนของโรงเรียนประจำหมู่บ้านเสือร้อง แววรัชนีพบเหตุการณ์ประหลาดหลายอย่างที่หมู่บ้านเสือร้อง เธอเชื่อว่าเหตุการณ์ทั้งหมดมีที่มาและเกี่ยวข้องกับผีใหญ่บ้านอำนาย ชายหนุ่มที่ดูมีความลึกลับ แววรัชนีค่อย ๆ ค้นหาคำตอบโดยปะติดปะต่อข้อมูลจากความฝันของเธอและคำบอกเล่าของแม่ชีชวนชมทำให้เธอทราบเรื่องราวคำสาปปีศาจเสือที่สิงร่างผีใหญ่บ้านอำนายอยู่ ยิ่งไปกว่านั้น แววรัชนีพบว่าเธอและเขาต่างมีกรรมผูกพันร่วมกันมาตั้งแต่ในอดีตชาติ แววรัชนีเป็นคนเดียวที่จะสามารถลบล้างอาถรรพ์ที่เกิดขึ้นกับผีใหญ่บ้านอำนายได้การเดินทางผจญภัยตามหาธนูเทวดา เครื่องรางศักดิ์สิทธิ์แก้อาถรรพ์ปีศาจเสื่อสมิงของเธอจึงเกิดขึ้น จนในท้ายที่สุด แววรัชนีสามารถคลี่คลายปมปัญหาต่าง ๆ ได้ทำให้หมู่บ้านเสือร้องกลับมาสุขสงบอีกครั้งหนึ่ง ส่วนนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** มีเรื่องราวเกี่ยวกับคำสาปเสื่อเย็นและเสื่อสมิง มูลเหตุของคำสาปเริ่มจากพรานฮอดยิงเสื่อเย็น วิทยุณณจึงสาปแช่งให้ตระกูลของพรานฮอดต้องกลายเป็นเสื่อเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคนนอกสายเลือดหากต้องการคืนร่างเป็นมนุษย์ต้องฆ่าคุณอนของตน แต่หากมีความสัมพันธ์กับคนในสายเลือด การกลายร่างใด ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น พรรณชื่นเป็นทายาทรุ่นที่ห้าที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ภายหลังพรรณชื่นพบกับปลัดวิบูลย์ ปลัดวิบูลย์พยายามหาหนทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้เขาได้ครองรักกับพรรณชื่นได้ ภายหลังด้วยอำนาจพุทธคุณและพลังรักบริสุทธิ์ วิทยุณณเสื่อเย็นที่ตามอาฆาตได้ออกไปจากร่างของพรรณชื่น ปลัดวิบูลย์และพรรณชื่นจึงครองรักกันอย่างสงบสุขนับแต่นั้น

นอกจากข้อมูลความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงที่ปรากฏในนวนิยายของตรี อภิรุณ จะมีบทบาทในด้านการสร้างสีสันให้กับเนื้อเรื่องแล้ว ยังมีส่วนสัมพันธ์กับการวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละครและการสร้างฉากด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของข้อมูลความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงในนวนิยายทั้งสองเรื่อง ทั้งการสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร ฉากบรรยากาศและความสัมพันธ์ต่อการนำเสนอแนวคิด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสื่อสมิง ส่วนใหญ่ปรากฏในลักษณะการเสนอความเชื่อหรือเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในเรื่องแต่ยังไม่มีการนำความเชื่อและเรื่องเล่าดังกล่าวมาศึกษาว่า ความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงมีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางวรรณกรรมอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจเลือกศึกษาความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงในนวนิยายของตรี อภิรุณเป็นกรณีศึกษาเพื่อเสนอให้เห็นการศึกษาวรรณกรรมร่วมสมัยโดยประยุกต์ใช้มุมมองทางคติชนวิทยา และเป็นแนวทางการศึกษาผลงานของนักเขียนท่านอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสื่อสมิง เปรียบเทียบการใช้ชื่อบุคคลในเรื่องเล่ากับนวนิยายของตรี อภิรุณและบทบาทของความเชื่อที่มีผลต่อการสร้างนวนิยายของตรี อภิรุณ โดยนวนิยายของตรี อภิรุณที่ปรากฏข้อมูลความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบวรรณกรรมมีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่

1. นวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** ตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2526
2. นวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรก พ.ศ. 2551

ผลการวิจัย

การศึกษาความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** และ **สายพันธุ์พยัคฆ์** ในบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ 1. ความเชื่อและเรื่องเล่าเรื่องเสื่อสมิงที่พบในสังคมไทย 2. การนำความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงมาประกอบสร้างเป็นเรื่องราวในนวนิยายของตรี อภิรุณ 3. ความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงกับแนวคิดในนวนิยายของตรี อภิรุณ จำแนกผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ความเชื่อและเรื่องเล่าเสื่อสมิงที่พบในสังคมไทย

ความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสื่อสมิงในสังคมไทยปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ หลากหลายแหล่ง ทั้งแหล่งข้อมูลเอกสาร เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ทั่วบรรณคดีและจดหมายเหตุ เรื่องเล่าพื้นบ้าน ตลอดจนหนังสือแนวสารคดีเกี่ยวกับการผจญภัยในป่า นอกจากนี้ ยังปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งสะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงที่ยังคงไหลเวียนอยู่ในสังคมสมัยใหม่อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงที่พบในสังคมไทยจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตำราและเอกสารเป็นสำคัญ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 กำหนดคำเรียก “เสื่อสมิง” ใช้เรียก “เสื้อที่เชื่อว่าเดิมเป็นคนที่มีวิชาอาคมแก่กล้าแล้วต่อมาสามารถจำแลงร่างเป็นเสื้อได้ หรือเสื้อที่กินคนมาก ๆ เข้า เชื่อกันว่าวิญญาณคนตายเข้าสิง

ต่อมาสามารถจำแลงร่างเป็นคนได้” (The Royal Institute, 2013 : 1267) ให้ความหมายของคำว่า “เสือ” ว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในวงศ์ Felidae ซึ่งเป็นวงศ์เดียวกับแมว แต่ตัวใหญ่กว่า เป็นสัตว์กินเนื้อ หากินเวลากลางคืน มีหลายชนิด เช่น เสือโคร่ง (Panthera tigris) เสือดาวหรือเสือด้า (P.pardus) โดยปริยายใช้เรียกคนเก่ง คนคู่ร้าย (The Royal Institute, 2013 : 1266) ส่วนคำว่า “สมิง” นั้นนอกจากจะมีความหมายว่า เสือที่เดิมถือว่าเป็นคนมีวิชาแก่กล้าแล้วต่อมาสามารถจำแลงร่างกลายเป็นเสือได้ หรือเสือที่กินคนมาก ๆ เข้า เชื่อกันว่าวิญญาณคนตายเข้าสิงต่อมาสามารถจำแลงร่างกลายเป็นคนได้ เรียกว่า เสือสมิง ทั้งนี้ “สมิง” ยังมีอีกความหมายหนึ่งว่า เป็นชื่อเรียกตำแหน่งขุนนางผู้ใหญ่ฝ่ายมอญ (ต. สมิง ว่าพระเจ้าแผ่นดิน เจ้าเมือง ผู้ปกครอง เช่น สมิงพราย หมายถึงเจ้าผี สมิงมิ่งชาย หมายถึง ชายชาติทหารหรือยอดชาย เป็นต้น) (The Royal Institute, 2013 : 1172) หากใช้ความหมายของราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก “เสือสมิง” จะมีความหมายถึง เสือที่กลายร่างเป็นคนได้เพราะวิญญาณของคนตายเข้าสิงและคนที่กลายร่างเป็นเสือด้วยคาถาอาคมเท่านั้น อย่างไรก็ตาม นอกจากนิยามในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงก็ยังคงปรากฏในตำราและเอกสารอื่น ๆ ด้วย อาทิ หนังสืออักษรวิธานศรับท์ของหมอบรัดเลย์ พระราชนิพนธ์เสด็จประพาศจันทบุรี พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นิทานและเรื่องเล่าพื้นบ้าน อาทิ นิทานสำนวนของชาวเขาและชาวไทถิ่นต่าง ๆ หนังสือแนวสารคดีเกี่ยวกับการผจญภัยในป่า เช่น หนังสือสารคดีเรื่องเสือสมิงจำแลงและหนังสือสารคดีเรื่องสาสมิงของชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์ เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อและเรื่องเล่าเรื่องเสือสมิงในบริบทสังคมไทยตามหลักฐานที่สามารถอ้างอิงได้ จำแนกได้ 3 กลุ่มความคิดเห็น ดังนี้

1.1 เสือสมิง คือ เสือที่สามารถกลายร่างเป็นคนได้เพราะวิญญาณของคนสิงสู่

ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ เสือที่สามารถกลายร่างเป็นคนได้เพราะวิญญาณของคนสิงสู่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่า 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ เสือที่ฆ่าและกินคนเป็นจำนวนมากจนวิญญาณของคนที่ถูกเสือฆ่าเข้ามาสิงสู่ในร่าง ทั้งนี้ เสือสมิงมักจะกลายร่างเป็นคนแปลกหน้าเข้ามาขอความช่วยเหลือหรือร้องเรียกให้เข้าไปหา เรื่องเล่าที่มีแนวเรื่องดังกล่าวพบเป็นจำนวนมากในสื่อสังคมออนไลน์และเรื่องเล่าแนวผจญไพรเรื่องเสือสมิงจำแลงของชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์ เรื่องเล่าในนิตยสารศิลปวัฒนธรรมเรื่องทำไมต้องโยนไม้ขีดไฟให้เสือสมิงของเอนก นาวิกมูลซึ่งเผยแพร่ในระบบออนไลน์และอ้างอิงเรื่องเล่าเสือสมิงมาจากหนังสือปกขาวเล่มหนึ่ง ดังความว่า

หนังสือเล่มนี้เล็กๆ ของนายบุญ วัชรานันท์ (พ.ศ. 2469-2551) พิมพ์ให้พ่อผู้เป็นที่รัก ช่างในมณฑลและเกร็ดชีวิตสนุก ๆ มากมาย และในหน้า 80 ผมพบว่ามึนิทานเรื่องเสือสมิง (กับไม้ขีดไฟ)!!!! เสือสมิงคือเสือผีที่แปลงร่างเป็นคนได้แล้วมาลอบไปกิน.... นี่คือการนิยามของเสือสมิงฉบับคุณบุญเล่าให้ลูกๆ ฟังเวลาเล่านิทาน ผมเข้าใจว่าคุณบุญจะสมมติตัวเป็นนายพรานให้สมจริงสมจังด้วย จึงบอกว่าวันหนึ่งได้เข้าไปกับพวกพรานและได้ไปเจอเสือสมิง..... เสือสมิงชอบห้วยยาม หรือห่อผ้าติดมากับตัวเสมอ นี่เป็นลักษณะสำคัญของเสือสมิงเพราะยามหรือห่อผ้าที่เวลานั้น จริงแท้คือหัวใจที่แยกออกจากตัวของมัน....คืนหนึ่งขณะนายพรานออกไปนั่งห้างอิงสัตว์ ก็มีชายคนหนึ่งเดินสะพายย่ามมา “มาหนอย ลงมาคุยกันหนอยเถอะ...” เสียงชายแปลกหน้าตะโกนเรียก นายพรานคิดว่าเป็นคนหลงทางมา ต้องการหาเพื่อนอยู่ด้วย จึงโยนไม้ขีดไฟลงไปในให้... “เอ้า ! ชันขูดไฟหนอย” นายพรานส่งเสียงลงไป ปรากฏว่าชายคนนั้นรับไม้ขีดไฟไปแล้วไม่สามารถจุดไฟได้.... ก็เพราะมือของมันก็คืออุ้งตีนเสืออย่างไรเล่า อุ้งตีนเสือใหญ่เทอะทะจะหีบกำไม้ขีดเล็ก ๆ มาจุดได้อย่างไร....

(Nawickamoon, 2019)

ส่วนลักษณะที่สองคือ เสื้อที่ฆ่าและกินคนจนวิญญาณเข้ามาสิงสู่ เมื่อถึงเวลาล่าเหยื่อ เสื้อสมิงมักจะกลายร่างเป็น
คนใกล้ชิดของผู้ที่พบเห็นเพื่อลวงให้เป็นเหยื่อรายต่อไปปรากฏเรื่องเล่าของปราย บูรพาทิศในหนังสือเรื่อง **เสือ-สิงห์ สรรพ
สัตว์ในเครื่องรางของขลัง** เขียนถึงความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงไว้ว่า

มีเรื่องเล่าขานถึง “เสื้อสมิง” ว่าเป็นเสื้อที่กินคน แล้ววิญญาณสิงสู่ในตัวเสื้อ สามารถแปลงร่างเป็นคนได้ ชอบ
หลอกพรานหรือชาวบ้านที่เข้าป่าเพื่อจับไปกิน โดยมักแปลงร่างเป็นคนรู้จักใกล้ชิดไปหลอกต่อพรานป่าจึงมักมีความเชื่อ
เมื่อนั่งห้างบนต้นไม้มีใครมาเรียกตอนกลางคืนอย่าได้ผลิผลามลงไปเป็นอันตราย ด้วยอาจเป็นเสื้อสมิงแปลงร่างมาก็เป็นได้ ให้
เอาไม้ขีดไฟผูกปลายกระบอกรบปืนยื่นลงไปให้คนที่มาเรียกเอาไปก่อกองไฟ ถ้าผู้นั้นใช้มือรับเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็น “คน” แต่ถ้าเอา
ปากรับนั้นแหละเป็น “เสื้อสมิง” แปลงร่างมาให้อยเสีย

(Bhurapatit, 2009 : 14)

นอกจากนี้ Khoomsab, (1971 : 25) ซึ่งศึกษา **ตำนานชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง** ได้กล่าวถึงนิทานเรื่องนางเสื้อสมิง
มีแนวเรื่องเช่นเดียวกับข้อมูลดังกล่าวด้วยเช่นกัน ตั้งความว่า “นางเสื้อสมิง มักจะปรากฏเป็นผู้หญิงหรือเมียเข้ามาตาม
ถึงในป่าแจ้งว่า ลูกป่วยให้กลับบ้าน เป็นต้น ถ้าลงไปก็จะถูกฆ่าตาย เมื่อมีผู้ไม่ยอมลงไป สักพักก็กลับมาใหม่พร้อมด้วยคน
อีกสี่คนหามคานใส่ศพของลูกหรือเมียมาก็มี เข้ามาเมื่อลงจากห้างพบว่า มีรอยเท้าเสือขนาดใหญ่พ่นผ่านบริเวณนั้น เชื่อ
ว่าคนสี่คนที่เห็นว่าหามคานนั้น คือ ขาทั้งสี่ข้างของเสือ” (Khoomsab, 1971 : 25)

ความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงคือ เสื้อที่สามารถกลายร่างเป็นคนได้เพราะวิญญาณของคนสิงสู่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าอยู่
2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ เสื้อสมิงมักจะกลายร่างเป็นคนแปลกหน้าส่วนใหญ่เป็นหญิงสาวเข้ามาขอความช่วยเหลือ อีก
ลักษณะคือ เสื้อสมิงมักจะกลายร่างเป็นคนใกล้ชิดของเหยื่อ เรื่องเล่าส่วนใหญ่อธิบายตรงกันว่า ผู้ที่ได้พบปะหรือตกเป็น
เหยื่อของเสื้อสมิงส่วนใหญ่เป็นนายพราน สถานการณ์ที่พบเจอเสื้อสมิง คือ สถานการณ์ระหว่างการนั่งห้างพักผ่อนหรือ
เตรียมยิงสัตว์บนต้นไม้ ทั้งนี้ เรื่องเล่าบางเรื่องได้อธิบายถึงวิธีการตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นเสื้อสมิงแปลงหรือไม่โดย
การโยนไม้ขีดไฟลงไปให้หรือเอาไม้ขีดไฟผูกปลายกระบอกรบปืนยื่นลงไปให้อีกด้วย ส่วนพื้นที่ที่พบเจอเสื้อสมิงนั้น เรื่องเล่า
ส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุไว้ มีบางเรื่องระบุไว้ว่าเป็นป่าในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันตก

1.2 เสื้อสมิง คือ คนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาคาถาอาคมที่กลายร่างเป็นเสือ

ความเชื่อเรื่องเสื้อสมิง คือ คนที่กลายร่างเป็นเสือเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาคาถาอาคมนั้นมีบันทึกไว้ในเรื่อง
เล่าต่าง ๆ จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเชื่อว่า เสื้อสมิงมีที่มาจากผู้มีคาถาอาคมลงวิชากลายร่างเป็นเสือ เช่น
นิยามความหมายของคำว่า “เสื้อสมิง” ในหนังสือ **อักษรวิธานศรับท์** ของหมอบรัดเลย์ที่บันทึกไว้ว่า เสื้อสมิง หมายถึง
“คนที่แปลงตัวเป็นเสือได้เพราะการปลุกเสกด้วยเวทย์มนต์” (D.B.Bradley, 1873 : 747) เรื่องเล่าถึงอัตโนประวัติของ
พระอาจารย์เสือ (เงิน) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระเงิน จังหวัดนนทบุรี (Bhurapatit, 2009 : 15) และนิทานเรื่องที่ 60 เรื่อง
“เสื้อยัน”⁵ สำนวนชาวไทเขิน (PlengUer, 1976 : 354) เรื่องเล่าทั้งสองเรื่องบันทึกไว้อย่างชัดเจนว่า เสื้อสมิงคือ คนผู้
ที่รำเรียนหรือมีความรู้ทางวิชาคาถาอาคมมักจะกลายร่างเป็นเสือในเวลากลางคืนโดยมีลักษณะที่สังเกตได้คือ แววดาเรือง
แสงหรือเสียงคำรามที่ตั้งมาจากที่พัก

ส่วนลักษณะที่สองนั้นเชื่อว่า เสื้อสมิงมีที่มาจากผู้เรียนวิชาคาถาอาคมที่ละเมิดคำสั่งอาจารย์ในการเรียนวิชาคา
ถาอาคม ลักลอบใช้น้ำมันเสื้อสมิงทาทั่วร่างกายจนกลายเป็นเสือ ความเชื่อดังกล่าวถูกบันทึกไว้ในเอกสารจำนวนมาก

⁵ คำเรียกเสื้อสมิงของชาวพื้นเมืองเหนือและชาวไทบางกลุ่ม

ยกตัวอย่างเช่น พระราชนิพนธ์เสด็จประพาสจันทบุรี พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พิมพ์แจกในงานศพเจ้าจอมมารดาสุดได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงไว้ในหัวข้อ ว่าด้วยสัตว์ป่า แลสัตว์ของเลี้ยง ไว้ว่า เมื่อเสด็จเมืองจันทบุรี จ.ศ.1238 เนื่องจากที่จังหวัดจันทบุรีนั้นเป็นพื้นที่มีเสื่อชุมมาก ปรากฏว่าไม่มีป่าแห่งใดในกรุงสยามจะมีเสื่อลายพาดกลอนชุกชุมเสมอเหมือนจังหวัดจันทบุรี กล่าวกันว่าถ้าหากทางราชการต้องการเสื่อใหญ่ ต้องมาตัดเอาตัวในป่าทางละแวกนี้ขึ้นได้ผลสมประสงค์ทุกครั้ง จังหวัดจันทบุรีจึงมีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสื่อสมิงเป็นเรื่องเล่าประจำถิ่น

ราษฎรชาวเมืองนี้เชื่อถือกลัวเสื่อสมิงมาก เล่าว่าที่เมืองเขมร มีอาจารย์ทำน้ำมันสมิงได้ ศิษย์ได้ลักน้ำมันมาทาตัวเข้า กลายเป็นเสื่อสมิงไปถึง 3 คน พลัดเข้ามาในแขวงเมืองจันทบุรี ตัวหนึ่งเป็นเสื่อคู่ร้าย ที่ยวบยกัดคนตายที่พลัว 2 คน ที่ปากจั่น 1 คน ที่ป่าสีเขิน 2 คน รวม 5 คน อาจารย์ที่ยึดตามได้บอกชาวบ้านว่า ศิษย์สามคนลักน้ำมันเสื่อสมิงทาตัวเข้า กลายเป็นเสื่อไปทั้งสามคน บิดามารดาของศิษย์นั้นเขาจะเอาลูกของเขาจึงมาเที่ยวตามหา แล้วสั่งไว้ว่าใครได้พบปะเสื่อนี้แล้ว ให้เอาไม้คานตี ฤๅมิฉะนั้นให้เอาเกลาครอบรอยเท้าเสื่อนั้นก็จะกลับเป็นคนได้ แต่วิธีจะแก่นั้นทำได้ก็แต่เมื่อเสื่อนั้นยังไม่ทันกินคน ถ้ากินคนรังความทับเสียแล้ว ถึงจะทำวิธีที่บอกก็ไม่กลับเป็นคนได้ เหมือนเมื่อครั้งก่อนเรามาที่สัตหีบครั้งหนึ่ง น้ำจืดในเรือหมด ต้องเกณฑ์ให้ทหารขึ้นไปตักน้ำที่หนองบนบกไกลฝั่งประมาณ 30 เส้น พวกชาวบ้านบอกว่าที่นี่มีเสื่อสมิงมาเที่ยวอยู่พระสงฆ์ผู้เป็นอาจารย์ติดตาม เวลากลางคืนแล้วก็ออกไปนั่งอยู่ที่ใต้ต้นตาลริมหนองน้ำนั้น คอยจะแก้ศิษย์ซึ่งเป็นเสื่อสมิงให้กลับเป็นคน ในเวลานั้นก็ยังมีอยู่พวกทหารพากันกลัว กลับลงมาเล่าที่เรื่องจนเรารู้ เราอยากจะให้ไปตามตัวลงมาให้เห็นหน้าอาจารย์สักหน่อยหนึ่ง ก็เป็นเวลาตึกเสียแล้ว ครั้นเวลาเช้าก็ไปเสียจากสัตหีบ ท่านขรัวอาจารย์นั้นปานนี้เสื่อมันจะเอาไปกินเสียแล้ว ฤๅอย่างไรก็ไม่รู้ ที่ว่ามานี้เป็นแต่ปล่อยตามคำราษฎรเล่าๆกัน แต่ที่จริงนั้นเสื่อสมิงจันทบุรีมีมากนัก ถ้ากรุงเทพฯ ต้องการ ก็ต้องเกณฑ์มาเอาที่นี้ได้ทุกครั้ง

(Chulalongkorn, 1912 : 145-146)

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวดังกล่าวข้างต้นเป็นความเชื่อที่ได้รับความเชื่อถือและนิยมนำมาอ้างอิงเพื่อบอกเล่าหรือบันทึกความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงต่อมาในภายหลัง ทั้งบทความเรื่องเสื่อสมิงในหนังสือเรื่องนิทานมิบของเอนก นาวิกมูลและหนังสือเรื่องอมตะนิทานไทยของยุทธ เดชคำรณ นอกจากนี้ Aiam-Krasin (2013 : 29) ก็ยังได้อ้างอิงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อนำเสนอเรื่องเล่าระหว่างการเดินทางไปแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า ในแถบพื้นที่เมืองตราดก็มีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับการทาน้ำมันเสื่อสมิงจนกลายเป็นเสื่ออยู่ด้วยเช่นกัน โดย ได้กล่าวถึงเรื่องเล่านี้ไว้ในตอนหนึ่งของหนังสือเรื่องเสื่อสมิงจำแลง ดังความว่า

น้ำมันสีเหลืองเข้มข้นในขวดน้อยนั้นวางบนหิ้ง ผัวหนุ่มลงจากเรือนไปแล้วเพื่อฟันไร่ตามกิจวัตรของเขา ข้างฝ่ายเมียซึ่งทำหน้าที่หุงต้มก็กระวนกระวายใจเหลือเกิน ในเรื่องขวดน้ำมันของอาจารย์ที่ฝากมาให้ เมื่อผัวลงเรือนไปไม่ถึงครึ่งชั่วโมง สายตาของนางก็จ้องจับไปยังขวดน้อยบนหิ้งนั้นอย่างสงสัยไปร้อยแปดพันประการ ความอยากรู้อยากเห็นไม่อาจสะกดกลั้นได้ ทำให้นางหยิบขวดน้ำมันน้อยนั้นมาพิจารณาอยู่อย่างแปลกใจ เมื่อเปิดจุกกลิ่นหอมคลุ้งลอยมากระทบจมูกพร้อมกับกลิ่นสบานอันชวนให้หลงใหล มันอาจเป็นน้ำมันที่ช่วยบำบัดให้ร่างกายคลายความปวดเมื่อย เหมือนน้ำมันสัตว์ป่าที่ได้เคยใช้ทาไปตามเรือนตัว ร่างอันอวบอ้อมเต็มสาวของนางได้เปลี่ยนไปในชั่วระยะเวลาครู่ใหญ่ต่อมา ความเป็นมนุษย์ได้คืนร่างไปเป็นสภาพของเสื่อเสียแล้ว ชีวิตจิตใจแปลงเป็นสัตว์ป่าที่เต็มไปด้วยความดุร้าย ผ่านใฝ่นกระโจนลงจากชานเรือนหมายเอาป่าที่เบื้องหน้าเป็นที่อยู่ตามวิสัยของชีวิตใหม่ในทันทีศิษย์อาจารย์เขมรผู้หมกมุ่นอยู่ในวิชาอาคมกลับมาเห็นน้ำมันสมิงพร่องขวดไป มีน้ำมันหยดตกอยู่เรียกราด เขาจึงตะโกนร้องเรียกหาเมียด้วยความก่นขุ่นขี้ขวด เพราะพอจะเข้าใจว่ามีอะไรผิดปกติเกิดขึ้น เมียสาวผู้ใช้น้ำมันสมิงทาตัวและได้กลับกลายเป็นสมิงสาวเข้าป่าเข้าดงไปเสียแล้ว

(Aiam-Krasin, 2013 : 29)

ความเชื่อเรื่องเสื่อสมิงคือ คนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาคาถาอาคมที่กลายร่างเป็นเสื่อจึงมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ คนที่สามารถกลายร่างเป็นเสื่อสมิงได้ด้วยคาถาอาคมของตนเอง ส่วนอีกลักษณะ คือ คนเรียนวิชาคาถาอาคมที่ละเมียดคำสั่งซื้อห้ามทาน้ำมันเสื่อสมิงทำให้กลายร่างเป็นเสื่อโดยไม่ได้ตั้งใจ เรื่องเล่าทั้งหมดกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคตะวันออก เรื่องเล่าบางเรื่องได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับเรื่องเล่าโดยกำหนดให้พื้นที่ที่เกิดเรื่องเล่าดังกล่าวเป็นพื้นที่แถบชายแดนติดต่อกับเขตกัมพูชาเพื่อให้เหตุผลเรื่องการได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องคาถาอาคม ทั้งนี้ น่าสังเกตว่า ผู้ที่ได้พบปะหรือตกเป็นเหยื่อของเสื่อสมิงในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวบ้าน ชาวป่าในพื้นที่ชุมชนแตกต่างจากความเชื่อในกลุ่มแรกที่นายพรานเป็นกลุ่มบุคคลเดียวที่ได้พบปะเสื่อสมิงหรือตกเป็นเหยื่อของเสื่อสมิงประเด็นนี้สันนิษฐานได้ว่า น่าจะสัมพันธ์กับสถานการณ์การกลายร่างเป็นเสื่อสมิงด้วย เนื่องจากความเชื่อในกลุ่มแรกเชื่อว่าเสื่อสมิงมีที่มาจากเสื่อสามารถกลายเป็นคนได้เพื่อล่าเหยื่อ อย่างไรก็ตาม ด้วยธรรมชาติของเสื่อแต่เดิมเป็นสัตว์สันโดษ มักอยู่อาศัยและล่าเหยื่อในป่าลึก ผู้ที่จะพบเสื่อได้บ่อยครั้งหรือเป็นผู้เล่าเรื่องเกี่ยวกับเสื่อได้นำเชื่อถือจึงต้องเป็นผู้ที่มีโอกาสได้เข้าป่าเป็นประจำเช่นนายพราน ส่วนความเชื่อในกลุ่มที่สองนั้นเชื่อว่าเสื่อสมิงมีที่มาจากกลุ่มคนที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับวิชาคาถาอาคมจนกลายร่างเป็นเสื่อ เมื่อกลายร่างเป็นเสื่อแล้ว ธรรมชาติของมนุษย์หรือสัตว์สังคมอาจยังคงอยู่ พื้นที่ในการล่าเหยื่อหรือออกหาอาหารจึงเป็นพื้นที่ใกล้แหล่งชุมชน

1.3 เสื่อสมิง คือ เสื่อเฒ่าหรือคนชราที่มีสภาพร่างกายเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ

ความเชื่อเรื่องเสื่อสมิง คือ เสื่อเฒ่าหรือคนชราที่ไร้สมรรถภาพในการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง จึงมีสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงเป็นเสื่อสมิงไปตามธรรมชาติปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าจำนวนมาก จากหลักฐานที่ค้นพบเช่นเรื่องเล่า “เสื่อเย็น” สำนวนชาวไทลื้อที่ว่า “พวกแม้วที่แก่มากมักจะเปลี่ยนเป็นเสื่อเย็นไป เมื่อมันจะเป็นนั้นมันจะชอบอยู่ใต้ถุนบ้าน ถ้าไก่หรือสัตว์อะไรมาใกล้มันก็จะจับกิน เรื่องนี้พี่ชายของพ่อเฒ่ามณีเคยเห็นคนที่เป็นอย่างนั้นจะไม่ยอมนุ่งผ้า และให้นอนไม่ได้ต้องทำคอกแคบ ๆ บังคับให้ได้นั่งอยู่ตลอด นอนไม่ได้ ถ้านอนลงเมื่อไหร่ ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองไม่ได้ก็จะกลายเป็นเสื่อทันที” (PlengUer, 1976 : 85-86) และเรื่อง **สาบสมิง** ของชาลี เอี่ยมกระสินธุ์

ตามเรื่องราวที่พูดกันถึงเรื่องเสื่อสมิงหรือเสื่อปีศาจที่อาจจำแลงแปลงกายเป็นรูปแบบในลักษณะต่าง ๆ ล่อให้หลงจนกระทั่งในที่สุดก็เล่นงานเหยื่อของมันได้อย่างสำเร็จผล เมื่อเสื่อโครงที่แก่มากแล้ว กายตัวของมันจะเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ กล่าวคือ ลายเหลืองพางเพิ่มจางลงลำตัวสั้นเข้า ไม่แคล่วคล่องในการจับสัตว์เสียแล้ว [...] เรื่องของพรานบัวที่ถ่ายทอดจากปากคำของพรานบุญพรานหลานได้แสดงถึงอาการของป่า การแปลงร่างของเสื่อสายพาดกลอนแก่จนกลายเป็น สาบเสื่อสมิงที่ยังฝังใจในความเชื่อถือของพรานป่าต่อมาอีกเป็นเวลานาน เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นพรานบุญยืนยันทันทีแน่นอนว่าเกิดขึ้นจริง การเล่าเรื่องเหล่านี้แม้จะกรทอนกระแทนข้าพเจ้าก็จับความได้ชัดเจนแต่ขอเรียบเรียงลำดับความเสียใหม่เพื่อให้ท่านผู้อ่านเห็นภาพนั้นชัดเจนขึ้น [...] ในที่สุด เรื่องเสื่อแก่ที่กลายร่างได้ก็มีประสบการณ์กับตัวพรานบัวเอง ความเชื่อที่ปู่เคยบอกเรื่องเสื่อสมิงยังอยู่ในความทรงจำของแก เมื่อเกิดมีเสื่อละลาบละลั้งเข้ามาในหมู่บ้านซึ่งไม่ค่อยจะปรากฏบ่อยครั้งนัก ทำให้ชาวบ้านรายนี้หวาดผวาวัวเสื่อตัวนี้จะต้องเป็น “เสื่อสมิง” พรานบัวบอกกับพวกบริเวณหมู่บ้านนี้ว่า แกจะจัดการกำจัดเสื่อตัวนี้เอง มันจะเป็นสมิงหรือสาบแก่ที่มีฤทธิ์เดชแค่ไหนก็ต้องยังให้ดับตันไป

(Aiam-Krasin, 2007 : 14-22)

แม้ว่า เรื่องเล่าของเวาน์ เพลงเออและชาลี เอี่ยมกระสินธุ์มีลักษณะร่วมกันคือ การกล่าวถึงสิ่งมีชีวิตที่เมื่อมีอายุมากขึ้นก็มีสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติและกลายร่างเป็นเสื่อเย็นหรือเสื่อสมิง แต่ Aiam-Krasin (2007: 14)

ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมไปด้วยว่า เสือสมิงจำพวกที่เป็นเสือแก่กลายร่างมาเป็นคน บางพื้นที่เรียกว่า สาง เพื่อจำแนกออกจาก สมิง คือ เสือที่เกิดจากคนที่ความเกี่ยวข้องกับเรื่องคาถาอาคมอย่างชัดเจน “เสือสมิงในลักษณะที่จำแลงแปลงกายมาจากเสือโคร่งที่แก่มาแล้ว ไม่แคล้วคล่องในการจับสัตว์เสียแล้ว พรานป่าได้ขนานนามมันว่า สาง ซึ่งนอกจากกลิ่นสาบสาบของมันเป็นจรรยาจรรยาสัตว์ป่าได้กลิ่นก็ผ่านกระเจิงแล้ว สางยังหมายความอีกนัยหนึ่งถึงผีด้วยเช่นกัน ดูน่าจะใกล้เคียงกับสมิง”

จากการศึกษาความเชื่อและเรื่องเล่าเรื่องเสือสมิงที่พบในสังคมไทยโดยยกตัวอย่างจากบทพระราชนิพนธ์ เรื่องเล่าจากหนังสือสารคดี นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องเสือสมิงที่รู้จักและได้รับการบอกเล่าต่อกันบันทึกตกทอดมาถึงปัจจุบันแพร่หลาย ทั้งความเชื่อที่เสือกลายเป็นคนจากการฆ่าและกินคนเป็นจำนวนมากหรือจากสังขารที่ร่วงโรยตามวัย ความเชื่อที่คนกลายเป็นเสือโดยได้รับบุถุถึงวิธีการเปลี่ยนร่างทั้งการเรียนวิชาคาถาอาคม การใช้น้ำมันเสือสมิงทาตัว การใช้ไม้ขีดไฟเพื่อทดสอบและพิสูจน์ความเป็นเสือสมิง การใช้ไม้คานตีและการเอากะลามาคอครอบรอยเท้าเสือเพื่อให้กลับสู่ร่างเดิมที่เป็นคนได้ เรื่องเล่าทั้งหมดเสนอให้เห็นว่าเสือสมิงมีที่อาศัยอยู่ในป่าลึก ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ สอดคล้องกับธรรมชาติโดยทั่วไปของเสือ แม้จะเป็นป่าที่ใกล้ชุมชนก็อยู่ในเขตที่ห่างไกล มีพื้นที่ติดกับชายแดน ความเชื่อเรื่องนี้จึงปรากฏและเชื่อถือกันมากในแถบพื้นที่ภาคเหนือ เช่น ดอยผาแดง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันตก เช่น เขตชายแดนติดต่อกับชาวกะเหรี่ยงและอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ภาคตะวันออก เช่น พื้นที่จังหวัดจันทบุรีและตราด ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสลับซับซ้อนกระจายตัวอยู่เต็มพื้นที่ บางบริเวณมีอาณาเขตติดต่อกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้านสอดคล้องกับฉากในเรื่องเล่าและธรรมชาติถิ่นที่อยู่อาศัยของเสือ ดังที่ Phadoongtin (2006 : 94) กล่าวไว้ว่า คนไทยเชื่อกันว่า เสือเป็นสัตว์ที่อยู่คู่ป่าโดยแท้ ลักษณะนิสัยชอบอยู่ในพื้นที่ที่เป็นป่าสมบูรณ์มีอาหารครบวงจรทั้งพืชและสัตว์ เสือจะไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีอาหารไม่เพียงพอ ดังนั้นมันจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์แห่งป่าโดยปริยาย

เมื่อเปรียบเทียบอนุภาคในเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงทั้งหมดกับนวนิยายของตรี อภิรัฐพบว่าอนุภาคสำคัญที่ปรากฏร่วมกันคือ อนุภาคเสือกลายเป็นคน อนุภาคคนกลายเป็นเสือและอนุภาคเสือทำร้ายคน มีอนุภาคดังกล่าวสอดคล้องกับอนุภาคใน Motif Index of Folk Literature ได้แก่ อนุภาคคนกลายเป็นเสือ (D112.2) อนุภาคเสือกลายเป็นคน (D312.2) อนุภาคทั้ง 2 ประการปรากฏอยู่ในนิทานจีนและอินเดียด้วย แสดงให้เห็นว่าอนุภาคคนกลายเป็นเสือและเสือกลายเป็นคนแพร่หลายอยู่ในหลายวัฒนธรรม ผู้อ่านทั่วไปแม้เป็นนักอ่านในสังคมสมัยใหม่ก็สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ผู้วิจัยพบว่า ตรี อภิรัฐเลือกใช้อนุภาคคนกลายเป็นเสือและอนุภาคเสือทำร้ายคนมาใช้ในนวนิยาย ในกรณีอนุภาคเสือทำร้ายคน ตรี อภิรัฐใช้ผูกเป็นเหตุการณ์ย่อย ๆ ภายในเรื่อง คือ เสือสมิงทำร้ายกลุ่มคนที่กระทำผิดจารีตศีลธรรมในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** แต่อนุภาคคนกลายเป็นเสือสมิงนั้นได้ปรับเปลี่ยนไปให้แตกต่างจากที่รับรู้กัน คือเปลี่ยนจากคนกลายเป็นเสือสมิงเพราะทำผิดกฎในการเรียนคาถาอาคมหรือใช้คาถาอาคมในทางที่ผิด มาเป็นตัวละครพรรณขึ้นและผู้ใหญ่อ่านวยตัวละครเอกจากนวนิยายทั้งสองเรื่องกลายเป็นเสือสมิงโดยที่ไม่ได้เรียนคาถาอาคมแต่อย่างใด แต่เป็นผลมาจากวิบากกรรมและความแค้นของเสือสมิง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาอนุภาคเสือสมิงของเรื่องเล่าในสังคมไทยที่มีปรากฏร่วมกันกับนวนิยายแล้วอาจสรุปได้เป็นแบบเรื่องที่สัมพันธ์กับตัวบทและบริบทสังคมไทยได้ว่า

1) สิ่งเหนือธรรมชาติที่สิ่งอาศัยอยู่ร่างสัตว์ออกทำร้ายผู้อื่น พฤติกรรมการถูกสิงนั้นนอกจากจะสะท้อนให้เห็นระบบวิธีคิดสากลของมนุษย์ที่มีความเชื่อในเรื่องชีวิตหลังความตายและพลังอำนาจเหนือธรรมชาติแล้ว ยังสอดคล้องกับระบบความคิดความเชื่อของสังคมไทยที่มีความเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับความคิดทางพุทธศาสนาเรื่องบ่วงหรือวิบากกรรมที่พ้นจากการดวงวิญญาณไม่ให้ไปสู่ภพภูมิอื่น จนกว่าบ่วงหรือความยึดติดนั้นจะได้รับการแก้ไข แบบเรื่องที่ 1) นี้มีส่วนสอดคล้องกับนวนิยายของตรี อภิรุ้มทั้งสองเรื่องที่มีการกล่าวถึงความแค้นของดวงวิญญาณปีศาจเสื้อสมิงที่ผูกติดอยู่กับความแค้นจากการถูกไล่ล่า ทั้งนี้ ตรี อภิรุ้มได้กำหนดดวงวิญญาณเสื้อสมิงสิ่งอาศัยอยู่ในร่างตัวละครเอกซึ่งเป็นมนุษย์เพื่อการดำเนินเรื่องราวที่น่าติดตามและสร้างเงื่อนไขการรอคอยการปลดปล่อยเป็นอุปสรรคความรักของตัวละคร

2) ผู้ศึกษาคาถาอาคมทำผิดข้อห้ามบางอย่าง จึงกลายเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติและออกทำร้ายผู้อื่น ต่อมาจึงถูกปราบด้วยเงื่อนไขพิเศษ แบบเรื่องดังกล่าวนี้แพร่หลายอยู่ในสังคมไทยแต่โบราณโดยเฉพาะในหมู่ของผู้ศึกษาคาถาอาคมทำหน้าที่เป็นเรื่องเล่าที่ปลูกฝังบรรทัดฐานที่ผู้ที่มีคาถาอาคมรักษาความประพฤติของตน ไม่ใช่ความรู้ขึ้นไปในทางที่ผิด แบบเรื่องที่ 2) นี้สอดคล้องกับเนื้อหาของนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ที่มีการกล่าวถึงพญาเสื้อเย็นหรือเสื้อสมิงในเรื่องว่าแต่เดิมเป็นผู้มีอาคมของชั่ง ทั้งนี้ การกลายร่างในนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ก็เกิดจากการกระทำผิดเช่นเดียวกัน โดยตรี อภิรุ้มได้สร้างปมเรื่องเพิ่มขึ้นให้บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นนายพรานกระทำผิดจึงต้องทนทุกข์จากคำสาป ทายาทลูกหลานก็พลอยได้รับผลจากการถูกลงโทษเพราะการกระทำผิดนั้น

2. การนำความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงมาสร้างเป็นเรื่องราวในนวนิยายของตรี อภิรุ้ม

การศึกษาความเชื่อและเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับเสื้อสมิงที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมไทยเป็นพื้นฐานความรู้ที่นำไปสู่การวิเคราะห์บทบาทของข้อมูลความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงที่มีต่อการสร้างนวนิยายของตรี อภิรุ้ม ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงมีบทบาทสำคัญทั้งการประกอบสร้างโครงเรื่อง ตัวละครและฉากในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** และนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การสร้างโครงเรื่อง โครงเรื่อง คือ ลำดับเหตุการณ์ที่นำเสนอสู่ผู้อ่าน ลำดับของเหตุการณ์อาจเล่าอย่างตรงไปตรงมา สลับไปมา ย้อนอดีต สลับผู้เล่าหรือวิธีอื่น ๆ ก็ได้ จุดสำคัญ คือ โครงเรื่องต้องมีความเป็นเหตุเป็นผล ที่ทำให้เหตุการณ์แต่ละส่วนสัมพันธ์กันโดยโครงเรื่องแตกต่างจากเนื้อเรื่องตรงที่เนื้อเรื่องเปรียบเสมือนเรื่องย่อที่เล่าตามลำดับเวลา ซึ่งผู้อ่านเรียบเรียงได้ภายหลังอ่านเรื่องทั้งหมด (Tailanga, 2000 : 5-6) นวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** และนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** ของตรี อภิรุ้มมีโครงเรื่องที่แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

2.1.1 โครงเรื่องรักต่างสายพันธุ์

นวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ใช้โครงเรื่องรักต่างสายพันธุ์ระหว่างคนกับเสือเป็นโครงเรื่องหลักทำให้ตัวบทมีความเข้มข้น เสือเป็นสัตว์ที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่ามีลักษณะดุร้าย กินเนื้อเป็นอาหาร การใช้โครงเรื่องคนรักกับเสื้อสมิงจึงสร้างความตื่นต่อน่าติดตาม เพราะการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เป็นเรื่องเหนือจินตนาการ อย่างไรก็ตาม ความรักระหว่างพรรณขึ้นกับปลัดวิบูลย์ มีปมขัดแย้งคือ ตระกูลของพรรณขึ้นถูกสาปแช่งให้รักและมีความสัมพันธ์กับคนในตระกูลของเธอได้เท่านั้น

“ทำชั่วคนมาแล้ว พรานฮอดมือมั่งแห่งการปราบเสือ ไม่ว่ามันจะดุร้ายสักแค่ไหนถูกแกยิงตายเรียบนับร้อย ๆ ตัว แม้แต่ “เสือเย็น” ก็ไม่ละเว้น เสือเย็นนี้ทางภาคกลาง ภาคใต้เรียก “เสือสมิง” สามารถกลายร่างเป็นมนุษย์มีวิญญาณร้ายมาสู่สิ่ง พญาเสือเย็นตัวหนึ่งดุร้ายกาจที่สุด ฆ่าคนตายเป็นเบือสามารถแปลงร่างเป็นพระภิกษุเฒ่า

พรานฮอดยิงด้วยปืนยาวกระสุนปลุกเสกเข้าที่แสกหน้า มันกระโจนสวนคว้นปืน คร่อมทับพรานฮอดลง ก่อนวิญญาณจะออกจากร่างเสียงหยาดเย็นคำรามผสมคำพูด “...จำไว้ เฒ่าฮอด ลูกหลานมึงเอาหัวเอามือจะกลายร่างเสือ หลังจากฆ่าคนแล้วจะคืนร่างมนุษย์ ยกเว้นแต่ญาติพี่น้องจะผสมพันธุกันเอง อาถรรพ์จะไม่เกิดขึ้น พ้นจากเจ็ดชั่วโคตรเมื่อใดก็ตามจะพันคำสาปแช่งของกู” ลูกหลายคนจากหลายเมียของพรานฮอดได้รับอิทธิพลทั้งสิ้นเพื่อหลีกเลี่ยงคำสาป ต่างเลี้ยงไปจับคู่ อยู่กินกับลูก ๆ ของนางเสือน้องสาวพรานฮอด ต่างได้รับอิทธิพลของคำสาปอีกสายหนึ่งของตระกูล เหล่าทายาทกลายร่างเสือลูกยิงตายร้ายแล้วร้ายเล่า ร้อยละเก้าสิบห้าเปอร์เซ็นต์ ส่วนน้อยที่ตายด้วยโรคต่าง ๆ เมื่อแก้ปัญหาไม่ตก พรานฮอดใช้ปืนยิงกรอกปากตัวเองสิ้นชีพ ยายนวลเป็นทายาทอันดับสาม แก้ปัญหาด้วยการครองชีวิตโสดจนแก่เฒ่า พรรณชื่นทายาทอันดับห้า เหลนของเธอจึงจะพันคำสาปถาวร ”

(Apirum, 2008 : 13-14)

การรักกับปลัดวิบูลย์เป็นการฝ่าฝืนกฎของครอบครัวซึ่งอาจมีผลทำให้พรรณชื่นกลายร่างเป็นเสือได้รับอันตรายจนถึงแก่ชีวิต จึงกล่าวได้ว่าความเชื่อและเรื่องเล่าเสือสมิงได้เข้ามามีบทบาทในการเลื่อนความปรารถนาของคู่พระนางออกไปไม่ให้เห็นหวังกันในวันที่ทันใด ลักษณะดังกล่าวเป็นขนบของนวนิยายพาฝันตามแนวคิดของพามาเลา รีจิส (Pamela Regis) ในหนังสือเรื่อง A Natural History of the Romance Novel ซึ่งกล่าวไว้ว่า สิ่งกีดขวาง (barrier) คือความขัดแย้งที่ทำให้ตัวละครเอกลงเอยกันไม่ได้ โดยอาจจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ตัวละครดำรงอยู่ สถานะทางเศรษฐกิจ กฎเกณฑ์ทางสังคมหรือสถานภาพของตัวละครที่ไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลประการอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของนวนิยายพาฝันหรือนวนิยายโรมานซ์ตามขนบที่จับลงด้วยความสุข (Regis, 2003 : 30 as cited in Prasannam, 2016 : 456)

2.1.2 โครงเรื่องการเดินทางผจญภัยเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นผลมาจากอดีต

โครงเรื่องหลักของนวนิยายเรื่องภูตพญักษ์เริ่มต้นด้วยการเดินทางของแววรัชนี เดินทางไปยังสถานที่ที่เคยเป็นบ้านเมืองของตนเองในอดีตชาติ สาเหตุของการเดินทางไปยังสถานที่แห่งนั้นเนื่องมาจากเธอต้องการหลบหนีจากปัญหาครอบครัวจึงตัดสินใจเดินทางเข้าไปเป็นครูโรงเรียนประจำบาล และได้พบเหตุการณ์แปลกประหลาดเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาในอดีตที่เธอเคยมีส่วนรู้เห็น ในนวนิยายเรื่องภูตพญักษ์ ตรี อภิกรมได้เชื่อมโยงความขัดแย้งเรื่องเสือสมิงลงโทษตัวละครเอกกับความขัดแย้งในโครงเรื่องหลักคือ การค้นพบวิบากกรรมในอดีตชาติของแววรัชนี และผู้ใหญ่อำนวย ในอดีตชาติเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่นั่นทะเลพุเรงนครลงเอยด้วยเหตุการณ์เมืองล่มและความอาฆาตแค้นของเจ้าหญิงศิริบุผาเวียงที่ลอบเห็นนางพญารุกขมณี เจ้าเมืองนั่นทะเลพุเรงนคร ผู้เป็นที่สาวของตนมอบธนูเทวดา ของศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเมืองให้กับสุริเยนทร์ ขุนทัพของเมืองศัตรู การกระทำผิดดังกล่าวเป็นผลให้บ้านเมืองเกิดอาเพศล่มสลาย ในเวลาต่อมา นางพญารุกขมณีและสุริเยนทร์ตลอดจนผู้คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวได้กลับชาติมาเกิดเป็นแววรัชนี และผู้ใหญ่บ้านอำนวยตลอดจนตัวละครรองอื่น ๆ ที่หมู่บ้านเสือร้อง สถานที่ตั้งของนั่นทะเลพุเรงนครในอดีต การพบเจอเหตุการณ์ต่าง ๆ และผจญภัยร่วมกันเป็นผลมาจากอกุศลกรรมที่ตัวละครทั้งหมดได้เคยก่อขึ้น

ผลของความแค้นและความเข้าใจผิดจากอดีตชาติทำให้วิญญาณของเจ้าหญิงศิริบุผาเวียงถูกจองจำ ผลจากความแค้นของเสื้อสมิงซึ่งถูกพรานอำนาจ บิดาของผู้ใหญ่อำนวยฆ่าตายทำให้ผู้ใหญ่อำนวยกลายเป็นตัวละครที่ต้องคำสาปจากการกระทำผิดของบรรพบุรุษ แว่วรชนีซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวละครทั้งสองจึงถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นผู้ถอนอาถรรพ์และแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นผลมาจากความอาฆาตแค้นในอดีต

สาเหตุความขัดแย้งในโครงเรื่องที่มีผลผูกพันมาจากอดีตเช่นนี้ทำให้ที่มาของการเป็นเสื้อสมิงของผู้ใหญ่อำนวยและการเดินทางเข้ามาผจญภัยในพื้นที่หมู่บ้านเสื้อร้องของแว่วรชนีในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** มิได้เป็นเพียงเรื่องเล่าที่ตรี อภิรมจินตนาการขึ้นเพื่อสร้างความสนุกสนาน น่าติดตามเท่านั้น แต่ยังเป็นปมสำคัญของนวนิยายอย่างเด่นชัด ภารกิจการ “ยกธนูเทวดา” เพื่อคลายปมขัดแย้งหลักของแว่วรชนีเป็นการช่วยเหลือผู้ใหญ่อำนวยให้รอดพ้นจากอำนาจของปีศาจเสื้อสมิงและคลายปมขัดแย้งในเรื่องเล่าของเจ้าหญิงศิริบุผาเวียง น้องสาวของตนในอดีตชาติไปพร้อมกัน

2.2 การสร้างตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแต่งวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ ตัวละครไม่เพียงแต่เป็นมนุษย์เท่านั้น แต่ตัวละครต้องมีอารมณ์ความรู้สึกหรือความนึกคิดแบบมนุษย์ (Tailanga, 2000 : 49) ผู้แต่งมักสร้างตัวละครขึ้นมาโดยคัดเลือกแง่มุมบางประการมาจากคนในสังคม จำลองแบบสังคมจริงมาถ่ายทอดไว้ในวรรณกรรม ดังนั้น ตัวละครจึงเป็นตัวแทนของกลุ่มคนในสังคมหรือเป็นสัญลักษณ์แสดงแนวคิดนามธรรมบางประการได้ การจำแนกกลุ่มตัวละครเพื่อวิเคราะห์สามารถทำได้หลายวิธี ในที่นี้ ผู้วิจัยพิจารณาตัวละครจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ลึกลับเหนือธรรมชาติคือ การถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิง ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญของนวนิยายทั้งสองเรื่อง แบ่งออกเป็น ตัวละครผู้มีการกิจได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเสื้อสมิง ตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิงและตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายเป็นเสื้อสมิง ดังนี้

2.2.1 การสร้างตัวละครผู้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสื้อสมิง

ตัวละครผู้ได้เดินทางเข้าไปในดินแดนที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสื้อสมิงในนวนิยายของตรี อภิรมทั้งสองเรื่องเป็นบัณฑิตจบใหม่ที่เติบโตมาในสังคมเมือง ปลัดวิบูลย์ ตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** และแว่วรชนี ตัวละครเอกในเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** ต่างมีการกิจต้องเดินทางเข้าไปในพื้นที่ห่างไกลแล้วพบกับเหตุการณ์แปลกประหลาดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเสื้อสมิง การเดินทางเข้าไปทำภารกิจของตัวละครกลุ่มนี้ นับเป็นส่วนสำคัญที่นำเรื่องไปสู่ความขัดแย้ง ดังที่ปลัดวิบูลย์เดินทางเข้าไปรับราชการที่อำเภอชะโอด พื้นที่ติดต่อกับดอยเวียงรุ่ง ปลัดวิบูลย์ตกหลุมรักพรรณขึ้นซึ่งรู้ว่าเขาและเธอมีพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกันเป็นอุปสรรค นอกจากนี้คำสาปประจำตระกูลของพรรณขึ้น เด็กสาวจากดอยเวียงรุ่ง ก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่งของความรักระหว่างเขาและเธอด้วย (Apirum, 2008 : 77)

“คุณปลัดควรจะกลัวขึ้น ออกไปห่างร้อยโยชน์พันโยชน์”

“ไม่กลัว อยากรจะเผชิญความจริง ”เอากับพอซิ ช่างคือร้อนคันทุรังเหลือเกิน

“กล้าหาญขนาดนี้เชียวหรือคะ”

“ทำไมเราไม่ร่วมมือกันพิสูจน์ล่ะครับ ผมเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างในโลกแก้ไขได้ทั้งนั้นแหละ”

“ตามตำนานคำสาปเจ็ดชั่วคนคะ ขึ้นเป็นทายาทรุ่นที่ห้า” เด็กสาวลุกขึ้นยืน “เอาละ ขึ้นจะไปจ่ายตลาดแล้ว เตียวสร้อยจะรอนาน” เขาลุกขึ้นบ้าง ตามไปส่งเธอที่ประตูรั้วทั้งท้ายอ้อยอิง “เมื่อไหร่คุณขึ้นจะให้ความร่วมมือกับผม” “โปรดเลิกคิดเถอะ ต่างคนต่างเดินไปตามเส้นทางของตัวเอง” กล่าวเท่านั้นพรรณขึ้นก็สาวเท้าเร่งรีบ เลี้ยวกลับแนวพฤษ์ท่ามกลางสายตาท่วงโยของปลัดวิบูลย์

(Apirum, 2008 : 281)

การเดินทางเข้ามารับราชการในพื้นที่ท้องถิ่นของปลัดวิบูลย์ซึ่งเป็น “บัณฑิตชาวกรุงสั่งคมกับพวกเจ้านายคนใหญ่คนโต” (Apirum, 2008 : 77) แต่ต้องพบกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องคำสั่งประจำตระกูลของพรรณขึ้นหญิงสาวคนรัก นอกจากจะเป็นการเสนอสมรสในเรื่องราวที่เป็นไปไม่ได้แล้ว ยังเป็นการเสนอให้เห็นเส้นทางคู่ขนานระหว่างปลัดวิบูลย์ตัวแทนของภาครัฐความเป็นเมืองและพรรณขึ้นตัวแทนของธรรมชาติ ประชาชนในท้องถิ่นเอาไวด้วย อย่างไรก็ตาม การเสนอทางออกของปลัดวิบูลย์ในบทสนทนาข้างต้นเมื่อพิจารณาพร้อมไปกับบริบทช่วงเวลาการแต่งวรรณกรรมคือ พ.ศ. 2551 อาจตีความเพิ่มถึงการเรียกร้องจากภาครัฐเพื่อขอความร่วมมือของประชาชนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจถดถอยตั้งแต่พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาได้ด้วย ผู้แต่งพยายามชี้ให้เห็นว่าอุปสรรคปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างวิถีเมืองและความเป็นท้องถิ่นอาจแก้ไขได้ด้วยการพยายามปรับมุมมองและการร่วมมือประสานใจกันเช่นเดียวกับปัญหาเรื่องเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลานั้นที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนเมืองกับคนชนบทเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ท้ายที่สุด เมื่อพรรณขึ้นได้ยอมรับความรู้สึกของตนเองและยินยอมที่จะต่อสู้ร่วมไปกับปลัดวิบูลย์จนสมหวังในความรักจึงเสมือนการประนีประนอมระหว่างวิถีชีวิตที่คิดว่าอยู่ร่วมกันไม่ได้จนประสบความสำเร็จ ส่วนในด้านบทบาทของปลัดวิบูลย์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องเสื่อสมิง อาจกล่าวได้ว่า ปลัดวิบูลย์เปรียบเสมือนผู้ช่วยเหลือ ช่วยคลี่คลายปมปัญหาเรื่องการกลายร่างเป็นเสื่อโดยติดต่อขอคำแนะนำจากพระธุดงค์และเป็นผู้ลงมือแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้พรรณขึ้นด้วยตนเอง

“วันนี้ คุณขึ้นจะได้รับอิสรภาพ หลวงพ่อพระธุดงค์ให้บ่วงสายสิญจน์ พันที่ที่สวมหัวคุณก็จะคืนร่างเดิม ผมเตรียมเสื่อกางเกงมาให้สวมด้วย ถ้าเข้าใจดีแล้ว โปรดแสดงอะไรสักอย่างให้ผมทราบ บัดเดี๋ยว เสื่อมุขย์ทำท่าจะเง้อคอ ประหนึ่งว่าจะยืนสองขา “อ้าว” คำรามก้องสะท้าน พร้อมด้วยอาการวาดหางยาวโบก” [...] “ช่างน่าอัศจรรย์นัก! พรรณขึ้นชนลูกชู้กู เกียวยถึงหนังหัวเกิดอาการวิงเวียน ง่วงนอน จิตตกอยู่ในภวังค์อันลุ่มลึก โอ...โนน อะไรกันเล่า เจาเสื่อโครงเดินพลาญวาดหางยาว เมื่อได้จังหวะเหมาะมันก็กระโดดผิงออกไปจากกายเธอหายแวบ ประหนึ่งแสดงออกว่าสายพันธุย์ยศสิ้นสุดเดี๋ยวดังขาด” (Apirum, 2008 : 480 -481)

ส่วนในนวนิยายเรื่องภูตพิศม์ ตรี อภิรุมนได้เชื่อมโยงบทบาทของตัวละครเอกผู้ซึ่งเดินทางเข้ามาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเสื่อสมิงในโลกปัจจุบันด้วยการกลับชาติมาเกิด สาเหตุที่แววรัชนีซึ่งเดินทางมาเป็นครูต้องเผชิญกับเหตุการณ์แปลกประหลาดในหมู่บ้าน ตรี อภิรุมนได้อธิบายไว้ว่า ในอดีตชาติแววรัชนีคือ นางพญารุกขมณี เจ้าผู้ครองนันทะปุรงนครหรือบริเวณพื้นที่หมู่บ้านเสื่อร้องในปัจจุบัน ในเนื้อเรื่องมีข้อความบรรยายตัวละครที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวละครในอดีตชาติทั้งใบหน้าที่ยิ้มแย้มกันราวพิมพ์เดียวกัน ปานแดงรูปโฉมเล็ก ๆ ที่กลางหลังและบุคลิกอุปนิสัยที่กล้าหาญ ไม่หวั่นเกรงต่ออุปสรรคปัญหาใด ๆ ทั้งนี้ ตรี อภิรุมนยังสร้างความผูกพันระหว่างตัวละครกับสถานที่ เช่น การบรรยายความรู้สึกของแววรัชนีเมื่อได้เข้ามาในพื้นที่ลานป่าหลวงในเขตหมู่บ้านเสื่อร้อง

“ความคิดคำนึงสุดท้ายมาอยู่ที่คำว่า “ลานป่าหลวง” ช่างน่าทึ่ง...ทั้งที่เพิ่งเคยได้ยินครั้งแรก แต่แววรัชนีรู้สึกว่าคุณเคยกับมันมานานหนักหนาแล้ว ครุ่นคิดเพลินจนมอยหลับ ค่อนรุ่ง สตรีสาวผู้เฉิดโฉมแลเห็นตนเองนั่งบนเสื่อยั้งแต่งองค์ชุดขัดตียนารีสวมมงกุฎ กำไลต้นแขนและข้อเท้าทองคำสุกปลั่ง เหล่าข้าราชการที่แบกคันทามก็แต่งชุดตึกดำบรรพ์เช่นกัน คล้ายพวกนาฏศิลป์ภารตะ”

(Apirum, 1983 : 324)

บทบาทของตัวละครในอดีตชาติยังสัมพันธ์กับบทบาทในภพชาติปัจจุบันด้วยเช่นกัน เนื่องจากนางพญารุกขมณีนั้นเป็นคู่กับสุริเยนทร์ ขุนทัพแห่งกนกสุวรรณนครซึ่งกลับชาติมาเกิดเป็น ผู้ใหญ่อำนาวย ในอดีตชาตินั้น นางพญารุกขมณีได้เป็นผู้ช่วยเหลือสุริเยนทร์โดยการประทานธนูเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองสามารถใช้ปราบอาถรรพวิญญาน ภูติผีปีศาจชั่วร้ายโดยเฉพาะพวกเปรตจากนิริยภูมิ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาอาถรรพ์เมืองกนกสุวรรณนคร เช่นเดียวกับในภพปัจจุบันที่แวรวรรณมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ใหญ่อำนาวยให้พ้นจากอาถรรพ์ปีศาจเสื้อสมิง ซึ่งเป็นเปรตจากนิริยภูมิจำพวกหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในการแก้อาถรรพ์ดังกล่าว แวรวรรณ ผู้เป็นเจ้าของนครในอดีตชาติต้องเป็นผู้ยกธนูแก้อาถรรพ์ได้เพียงผู้เดียว

“สองหน่วยนักรบขนลุกเกรียว เนื่องจากเคยประจักษ์มหิทธิฤทธิ์ของแท่งหยกหกเหลี่ยม แวรวรรณ ยกชูขึ้นเหนือศีรษะทั้งสองมือประกาศอ้อ “ข้าพเจ้าจะกำจัดปีศาจเสื้อที่สิงสู้อยู่ในร่างของคุณอำนาวย ขออาราธนาคุณพระรัตนตรัย ฤทธระเถรี เจ้าของธนูหยกเดิม จงดลบันดาลให้ข้าพเจ้าสัมฤทธิ์ผล เพียง! ปัจจุบันทันด่วน ลมแรงกระโชกฮือ เมฆดำทะมึน เคลื่อนบดบัง ท้องฟ้าคะนองแปลบปลาบวิปริต ฝนเม็ดโต ๆ ร่วงพรุ โฮก ! เสียงคำรนคำรามก้อง ช่างมหัศจรรย์เหลือที่จะพรรณนา เงาเสื้อลายพาดกลอนเลื่อนเคลื่อนออกจากร่างของอำนาวยกระโจนแผ่ลวดตีนไม่ติดดิน เปรี๊ยะง! อสุณีบาดพาดถูกอชรรคมสมมติพิธิกาเปรต โฮ---กกกก! มันร้องเสียงยาวเหยียดเหมือนได้รับความเจ็บปวดแสนสาหัส ไฟสีน้ำเงินลุกพรึบติดสันหลังเสื้อ”

(Apirum, 1983 : 516)

การเข้ามาในพื้นที่ของตัวละครเอกจากนวนิยายทั้งสองเรื่องจึงมีบทบาทที่คล้ายคลึงกันคือ การเข้ามาเป็นผู้เสนอแนะแนวทางแก้ไขความขัดแย้งเรื่องการกลายร่างเป็นเสื้อสมิงซึ่งเป็นความทุกข์ทรมานของตัวละครเอกอีกฝ่าย และเป็นปมสำคัญของปัญหาที่ทำให้ตัวละครเอกทั้งสองคู่ลงเอยกันไม่ได้ อาจกล่าวได้ว่า นอกจากเงื่อนไขเรื่องพลังของความรักที่บริสุทธิ์และวิบากกรรมในอดีตชาติที่ได้รับการคลี่คลายจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกทั้งสองคู่ได้ครองรักกันแล้ว การลงมือช่วยเหลือของปลัดวิบูลย์และแวรวรรณด้วยความอดทนกล้าหาญ พยายามไม่ให้คนรัก “กลายร่างเป็นเสื้อ” ที่ปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดทั้งเรื่องก็ถือเป็นส่วนสำคัญของการขจัดความขัดแย้งและปลดปล่อยอิสรภาพของตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิงนำไปสู่การปิดเรื่องด้วยความสุข

2.2.2 ตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิง

ตรี อภิรัฐใช้ความเชื่อเรื่องเสื้อสมิงมาสร้างตัวละครที่อยู่อาศัยในพื้นที่ท้องถื่นให้มีลักษณะลึกลับเนื่องจาก การถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิง ได้แก่ ตัวละครเอกในนวนิยายทั้งสองเรื่อง คือ ผู้ใหญ่อำนาวยในนวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** พรรณชื่นและตัวละครประกอบอื่น ๆ ซึ่งเป็นเครือญาติของเธอ ในนวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์**

ในด้านสาเหตุของการถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสื้อสมิง ตรี อภิรัฐได้กำหนดให้พรรณชื่นและผู้ใหญ่ อำนาวย ตัวละครในนวนิยายทั้งสองเรื่องเป็นตัวละครที่ต้องคำสาปจากการกระทำผิดของบรรพบุรุษโดยปูพื้นเรื่องราวมาไว้ว่า บรรพบุรุษของตัวละครทั้งสองนั้นเป็นพรานล่าสัตว์ที่ลงมือฆ่าเสื้อสมิงทำให้เสื้อสมิงเกิดความอาฆาตแค้น พรานฮอด บรรพบุรุษของพรรณชื่นถูกสาปให้มีความสัมพันธ์ขงคู่สาวในหมู่เครือญาติเป็นเวลาเจ็ดชั่วอายุคน (Apirum, 2008 : 13-14) ส่วนนายพรานอำนาจ บิดาของผู้ใหญ่บ้านอำนาวยเมื่อฆ่าเสื้อสมิง ด้วยแรงกรรมจากการฆ่าสัตว์และความแค้นของเสื้อสมิงทำให้เลือดเสื้อที่ไหลออกมาบังเอิญเข้าปากของชวนชม ภรรยาของนายพรานซึ่งกำลังตั้งครรภ์อยู่

“ไฮ้กก! พรานกลายเป็นเสือลายพาดกลอนตัวเท่าม้าแกลบ มันกระโจนขึ้นสูง
กรี๊ด! สาวผู้ละเมียดกฏซ็อกสลบคาที่ ร่างสมส่วนลึมหาดกั้งหลุน ๆ วินาทีนั้น ไฟฟ้าเดินทางที่คาดคิดหน้าผากนายอำนาจ
สว่างจ้าจับนางพญาสมิง ตูม! กระสุน “เบรนนเคก” พุ่งจากปืนลูกซองขนาดสิบสอง ดัดกุกหุหูลุสมองเสือลายพาดกลอน
เฉียบขาดที่สุด! ยังผลให้มันตึงการกระดอนม้วนกลับ เลื่อนไกลซุก ๆ ตกจากลาดเนินดินตอย ค้างที่โคนต้นไม้เอน เกือบทับ
ร่างชวนชมที่สลบ ช่างนำอัศจรรย์นัก! เลือดเสือไหลทะลักหยดถูกหน้าหล่อน และส่วนหนึ่งซึมเข้าปากที่เผลอ ไซ้แล้ว...หญิง
สาวกินเลือดเสือสมิง [...] ฉันทอยากทราบชะตาของเด็กในท้องคะ อย่าตกใจนะ ปัสสาวะเสียสิงทการภายหลังที่เลือดเสือไหลเข้า
ปากสิกาตอนสลบ ”

(Apirum, 1983 : 158-159)

ในด้านเงื่อนไขการกลายร่าง การกลายร่างของตัวละครในเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับ
เรื่องเล่าเสือสมิงแต่เดิม เช่น การกลายร่างเมื่อควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองไม่ได้สอดคล้องกับประเด็นที่ 3 ความ
เชื่อเรื่องเสือสมิง คือ เสือเฒ่าหรือคนชราที่ไร้สมรรถภาพในการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง จึงมีสภาพร่างกายที่
เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของวัย กลายเป็นเสือสมิงไปตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ในนวนิยายเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์นั้น
ตรี อภิรุณได้จินตนาการเงื่อนไขการกลายร่างขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้ตัวละครกลายร่างเมื่อควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตน
ไม่ได้ระหว่างมีเพศสัมพันธ์ (Apirum, 2008 : 13-14) ส่วนการสร้างตัวละครผู้ใหญ่อำนวยมีเงื่อนไขการกลายร่างและ
ลักษณะที่คล้ายกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงแต่เดิมเช่นกัน เช่น การกลายร่างในเวลากลางคืน มีดวงตาเรืองแสงและมีเสียง
ดังคำรามมาจากที่พัดตรงกับประเด็นที่ 2 ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ คนที่กลายร่างเป็นเสือเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชา
คาถาอาคมในลักษณะแรกที่เชื่อว่า เสือสมิงมีที่มาจากผู้มีคาถาอาคมลงวิชากลายร่างเป็นเสือ มักจะกลายร่างในเวลา
กลางคืนโดยมีลักษณะที่สังเกตได้คือ แววดาเรืองแสงหรือเสียงคำรามที่ดังมาจากที่พัด

ติกสังข์ พระจันทร์ครึ่งดวงส่องแสงสว่างเหนือยอดเขา น้ำตกแดนโสมนครกระโจนจากผาสูงโครม ๆ เคล้าเสียงจ๊กจั่น
เรไรกรี๊ด ๆ ไฮ้กกกกก เสียงคำรามดังจากกระท่อม [...] ขนสีเหลืองลายด่างออกจากใบหน้าของเขา ใบหูแหลมชันขึ้น ช่วงปาก
ยื่นหนวดพู่ หูดตัวลงท่าคลาน หางเหี้ยยยาวโบก ดวงตาคู่เขียวปัด

(Apirum, 1983 : 297-300)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า บทบาทของตัวละครเสือสมิงในนวนิยายเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์ที่ถูกคำสาปให้กลาย
ร่างเมื่อแอบไปมีความสัมพันธ์กับคนนอกตระกูล และตัวละครเสือสมิงในนวนิยายเรื่องภูตพยัคฆ์ที่ถูกคำสาปให้กลายร่าง
ในเวลากลางคืนและคอยฆ่าคนในหมู่บ้านที่ทำผิดศีลธรรม ในทางหนึ่งเป็นการวิพากษ์ความเป็นอารยะหรือจารีตกฎหมาย
แบบสังคมเมืองที่ไม่สามารถนำมาใช้ควบคุมสังคมท้องถิ่นให้สงบสุขเรียบร้อยได้ นอกจากนี้ บทบาทของตัวละครเสือสมิง
ในนวนิยายทั้งสองเรื่องยังสอดคล้องกับนัยยะความหมายทั้งความหมายโดยตรงและความหมายทางคติความเชื่อของ
“เสือ” และ “สมิง” อีกด้วย กล่าวคือ ในนวนิยายเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์ การกลายร่างเป็นเสือเมื่อมีเพศสัมพันธ์สอดคล้อง
กับข้อมูลในตำราพรหมชาติที่กล่าวถึง “เสือ” ในความหมายสัญลักษณ์ป็นกษัตริย์ของผู้ที่เกิดปีชงว่า มีลักษณะของความ
เป็นเสือ ชอบเจรจาเรื่องหญิงและชอบกามารมณ์ (Bhurapatit, 2009 : 19) ส่วนในนวนิยายเรื่องภูตพยัคฆ์ บทบาทของ
ผู้ใหญ่อำนวยเมื่อกลายร่างเป็นเสือคือ การรักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้านอย่างเข้มงวด ลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการ
ฆ่า สอดคล้องกับความหมายของ “เสือ” ในฐานะตัวแทนแห่งอำนาจ ความดุร้ายและความหมายโดยตรงของคำว่า “สมิง”
ที่หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน เจ้าเมือง ผู้ปกครอง เช่น สมิงพราย หมายถึงเจ้าผี สมิงมิ่งชาย หมายถึง ชายชาติทหารหรือ
ยอดชาย เป็นต้น (The Royal Institute, 2013 : 1172)

2.2.3 ตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายร่างเป็นเสือสมิง

ตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายร่างเป็นเสือสมิงมีบทบาทในการช่วยเหลือตัวละครเอกในการทำภารกิจผ่านการใช้อำนาจวิเศษหรือการให้คำแนะนำ เนื่องจากตัวละครเหล่านี้มักมีสถานภาพเป็นผู้หยั่งรู้เรื่องราวในอดีตและล่วงรู้อนาคต ทั้งนี้ ตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายร่างเป็นเสือสมิงในนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้ คือ ตัวละครที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและเป็นตัวละครนักรบวาทที่มีปรากฏอยู่ในความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงโดยอาจมีบทบาทเป็นเสือสมิงหรือผู้ช่วยเหลือในเรื่องเล่าแต่เดิม เช่น เรื่องเล่า**เสือสมิงตอยผาแดง** เรื่องเล่า**อัตโนประวัติของพระอาจารย์เสือ (เงิน)** เป็นต้น ในนวนิยายทั้งสองเรื่อง ตรี อภิรุณได้สร้างบทบาทของตัวละครทางศาสนาที่มาจากเรื่องเล่าเป็นตัวละครผู้รู้และผู้ช่วยเหลือตัวละครเอกทั้งหมด เช่น พระชุตงค์ที่เข้ามาปกกวดพักในพื้นที่ตอยเวียงรุ่ง ผู้มีประวัติความเป็นมาลึกลับ แม่ชีชวนชม มารดาผู้ให้กำเนิดผู้ใหญ่อำนาจ ตัวละครผู้รู้เหล่านี้เป็นตัวละครที่มาช่วยเชื่อมโยงการติดต่อกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ มีบทบาทในการนำทางและเผยความจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของเรื่องราวในอดีตให้กระจ่างชัดขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการคลี่คลายปริศนาหลายประการให้แก่ตัวละครในปัจจุบัน

จากการศึกษาการนำความเชื่อเรื่องเสือสมิงมาสร้างเป็นตัวละครในนวนิยายของตรี อภิรุณ จำแนกตัวละครได้สามกลุ่ม คือ ตัวละครผู้มีภารกิจได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเสือสมิง ตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสือสมิงและตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายร่างเป็นเสือสมิง ตรี อภิรุณได้นำเอาข้อมูลเรื่องเสือสมิงมาประกอบสร้างตัวละครให้มีหลายลักษณะโดยสรุปได้ว่า การนำข้อมูลเรื่องเสือสมิงมาสร้างตัวละครทำให้ตัวละครเอกได้เข้าไปพบอดีตชาติของตนหรืออาจต้องพบกับความลึกลับซึ่งนำไปสู่ปมขัดแย้งของชีวิต คือ การพบรักกับตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสือสมิง ต่อมาตัวละครผู้รู้ผู้นำทางที่มาจากเรื่องเล่าและความเชื่อเรื่องเสือสมิงได้เป็นผู้เข้ามาแนะนำหนทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่า การสร้างตัวละครคนเมืองที่เดินทางเข้ามามักเป็นตัวละครมนุษย์ ส่วนตัวละครที่มีความลึกลับเหนือธรรมชาติทั้งตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสือสมิงและตัวละครผู้รู้ผู้นำทางมักปรากฏตัวอยู่ในพื้นที่ท้องถิ่นห่างไกล ลักษณะเช่นนี้ย่อมนำไปผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมกับตัวละครมนุษย์ นำไปสู่การเรียนรู้การทำภารกิจของตัวละครจนคลี่คลายปัญหาได้และพบคำตอบในเวลาต่อมา

2.3 การสร้างฉากและสถานที่

ฉากสถานที่สำคัญในนวนิยายของตรี อภิรุณทั้งสองเรื่องล้วนเป็นฉากสถานที่ห่างไกลจากการรับรู้ของคนทั่วไป อย่างไรก็ตาม ตรี อภิรุณได้นำเอาข้อเท็จจริงของสถานที่จริงมาเป็นกรอบใหญ่ เช่น การระบุที่กัคว่าฉากดังกล่าวตั้งอยู่ในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยเพื่อให้ผู้อ่านทราบเป็นเบื้องต้น ลักษณะดังกล่าวในแง่หนึ่งเป็นการสร้างความสมจริงให้ผู้อ่านยอมรับความเป็นไปได้ของสถานที่ในเรื่องโดยหยิบยืมฉากสถานที่มาจากเรื่องเล่าเสือสมิง เช่น เรื่องเล่า**เสือสมิงตอยผาแดง**ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เรื่องเล่าพื้นบ้านของคนเมืองเหนือในหนังสือ**ด้วยปัญญาและความรักของ เวาน์ เพลงเออ** ทั้งนิทานเสือเย็นสำนวนชาวไทลื้อและสำนวนของชาวไทจีน เป็นต้น เช่น การนำเสนอฉากในนวนิยายเรื่อง**สายพันธุ์พยัคฆ์**ว่าเกิดขึ้นที่หมู่บ้านตาดไถ่ตอยเวียงรุ่ง ภาคเหนือของประเทศไทย “หมู่บ้านตาดชุมชนแห่งความสงบ มีประมาณห้าสิบล้านคาเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ช่วยดูแลกันเอง ใครแปลกปลอมเข้าหมู่บ้านแม่เพียงคนเดียวก็รู้ทั้งหมด ปลอดภัยจากโจรขโมย ทางส่วนใหญ่เป็นทางลูกรังระหว่างป่าละเมาะ ไม้ส่วนใหญ่ระดับกลางโปร่ง ชัยภูมิค่อนข้างแห้งแล้ง” (Apirum, 2008 : 18-19)

การนำฉากสถานที่ที่ใกล้เคียงกับเรื่องเล่าความเชื่อเกี่ยวกับเสือสมิงแต่เดิมที่ว่า พื้นที่อยู่อาศัยของเสือสมิงส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสลับซับซ้อนกระจายตัวอยู่เต็มพื้นที่ สอดคล้องกับฉากในเรื่องเล่าและบรรพชาดิกถ์ที่อยู่อาศัยของเสือ ดังที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้ในประเด็นเรื่องความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงที่พบในสังคมไทย ในด้านหนึ่งก็มีบทบาทในการสร้างความสนใจใคร่รู้ว่ามีเหตุการณ์เรื่องเสือสมิงเคยเกิดขึ้นจริงในพื้นที่ดังกล่าวหรือไม่ เพราะฉากป่าในพื้นที่ห่างไกลจากเมืองมีส่วนสนับสนุนให้ตัวละครเสือสมิงและเหตุการณ์ลึกลับเหนือธรรมชาติปรากฏขึ้นได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริง ไม่ขัดความรู้สึกรู้สึกของผู้อ่าน ฉากป่าในชนบททำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการวางตัวกล่าวไกลตัวและยอมรับได้ว่ามีเสือหรือสิ่งเหนือธรรมชาติอื่น ๆ อยู่อาศัย ทั้งนี้ การสร้างฉากที่ห่างไกลจากเมืองก็มีปรากฏในนวนิยายเรื่อง**ภูตพยัคฆ์**ด้วยเช่นกัน โดยตรี อภิรุณได้บรรยายไว้ว่า “พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เขียวชอุ่ม สดลูกหลุกตา บางตอนเป็นหุบเหวลึกลับล่องหนอกวาวคล้ายควันไฟปกคลุมทั่ว บริเวณนี้สูงกว่าระดับน้ำทะเลเกือบพัน ฟุต ” (Apirum, 1983 : 6) และ “ประตูไม้ต่อเองเปิดโล่งทิวทัศน์ภายนอกสวยงามนัก ชัยภูมิเป็นแอ่งกระทะ กระท่อมแบบเดียวกัน หลังคามุงแฝกบ้าง ตอตั้งบ้าง ปลูกถลันตามเนินดิน แมกไม้เขียวชอุ่ม ไกลออกไปเป็นป่าไม้ละเมาะ ขุนเขา ล่องหนอกวาวคล้ายควันไฟโรยอ้อยอิงไปทั่ว ” (Apirum, 1983 : 36-37)

นอกจากนี้ ฉากในนวนิยายเรื่อง**ภูตพยัคฆ์**ยังมีความน่าสนใจอีกประการคือ เป็นฉากสถานที่ที่มาจากปมขัดแย้งในอดีตด้วย แวรวรรณ ตัวละครเอกมีส่วนเกี่ยวข้องกับฉากสถานที่ลานป่าหลวงในหมู่บ้านเสือร้องซึ่งคือนันทบุเรงนครมาก่อนในอดีต ในปัจจุบันเธอมีโอกาสได้เข้ามารับราชการเป็นครูในโรงเรียนประจำหมู่บ้านและได้กลับมาเยี่ยมฉากสถานที่เดิมของเรื่องเล่า เพื่อหาทางช่วยเหลือผู้ใหญ่อำนวยโดยการคลี่คลายปมบ่วงกรรมที่ติดตามมาจากอดีตชาติ หมู่บ้าน “เสือร้อง” ฉากหลักที่ปรากฏในเรื่อง หากตีความทางความหมายจึงอาจหมายถึง “เสือ” ตัวแทนของผู้ใหญ่อำนวยที่เรียก “ร้อง” และรอคอยการช่วยเหลือจากตัวละครแวรวรรณ ผู้เป็นนางพญาเจ้าเมืองในอดีตและเป็นผู้เดียวที่สามารถแก้ไขอาถรรพ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเนื่องมาจากบุพกรรมได้ ดังนั้น การสร้างฉากในลักษณะข้างต้นจึงไม่ได้เพียงแต่สัมพันธ์กับเรื่องเล่าเสือสมิงเท่านั้น แต่มีส่วนสัมพันธ์กับแนวคิดที่ตรี อภิรุณต้องการนำเสนอในนวนิยายด้วยเช่นกัน

3. ความเชื่อเรื่องเสือสมิงกับการเสนอแนวคิดในนวนิยายของตรี อภิรุณ

การนำข้อมูลความเชื่อเรื่องเสือสมิงมาสร้างเป็นนวนิยายทั้งสองเรื่องนอกจากจะเพิ่มความน่าสนใจต่อการดำเนินเรื่องแล้ว ข้อมูลดังกล่าวยังเป็นองค์ประกอบที่ตรี อภิรุณใช้เป็นพื้นฐานการต่อเติมจินตนาการเพื่อนำเสนอแนวคิดอีกด้จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ตรี อภิรุณได้ใช้ความเชื่อเรื่องการกลายเป็นเสือสมิงเป็นส่วนหนึ่งต่อการเสนอแนวคิด จำแนกได้ดังนี้

3.1 แนวคิดเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรม

“กรรม”ในทางพุทธศาสนานั้นหมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาหรือความตั้งใจ ไม่ว่าจะป็นทางกาย ทางวาจาและทางใจ สามารถแบ่งเป็นอกุศลกรรม คือ กรรมที่ไม่ดีและกุศลกรรมคือ กรรมดี (Phra Brahmaganabhorn (P.A. Prayutto), 2008 : 3-4) กฎแห่งกรรมเป็นกฎแห่งธรรมชาติที่เป็นเหตุปัจจัยทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้น โดยนัยนี้กรรมจึงหมายถึงกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ได้ นวนิยายของตรี อภิรุณทั้งสองเรื่องได้ใช้แนวคิดเรื่องกรรมมาเป็นหลักในการอธิบายความ

ขัดแย้งและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม “กรรม” ในนวนิยายของตรี อภิรัมนั้นเน้นไปที่เรื่อง “บาปกรรม” หรือกรรมชั่ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำว่ากรรมในความรับรู้ของสังคมไทยโดยทั่วไปมีความหมายเคลื่อนไปจากคำกลาง ๆ ที่หมายถึงกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ได้ไปสู่เนื้อหาของ “บาปกรรม” มากกว่า (Phra Medhee Dhammabhorn (Prayoon Dhammachitto), 1999 : 114-115)

นวนิยายเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์และนวนิยายเรื่องภูตพยัคฆ์ของตรี อภิรัมต่างมุ่งนำเสนอแนวคิดที่ว่า เราทุกคนล้วนอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาต้นเหตุของเรื่องราวทั้งหมดล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นด้วยอำนาจของกรรมที่เป็นผลมาจากการกระทำในอดีตทั้งสิ้น ยกตัวอย่างเช่น ตัวละคร “พรานฮอด” ผู้เป็นบรรพบุรุษของพรรณขึ้นในเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์ได้ฆ่าเสือสมิงทำให้เสือสมิงเกิดความแค้นและสาปแช่ง คำสาปแช่งของเสือสมิงทำให้ผลกรรมตกมาถึงลูกหลาน (Apirum, 2008 : 13-14) ส่วนตัวละคร “อำนาจ” บิดาของผู้ใหญ่อำนาจนั้นได้ก่อกรรมทำเข็ญโดยการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอยู่เสมอ กรรมถึงคราวตามทันหลังจากฆ่าเสือสมิง นายอำนาจก็ได้ประสบอุบัติเหตุ นอกจากนี้บุตรของเขา ผู้ใหญ่อำนาจก็ได้รับผลกรรมตามไปด้วย (Apirum, 1983 : 360) อย่างไรก็ตาม ตรี อภิรัมก็ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องกรรมที่เป็นผลมาจากบรรพบุรุษนั้นเป็นเพียงเศษกรรมที่ทำให้เกิดมารวมวงศ์ตระกูลกันเท่านั้น แต่ท้ายที่สุดแล้วมนุษย์ทุกคนต่างมีกรรมเป็นของตนเองดังคำอธิบายของพระธุดงค์ในเรื่องว่า

“ยังงั้นก็ไม่ยุติธรรมลึะ พ่อทำบาปแต่ลูกกลับได้รับเคราะห์ ” “อันที่จริงเป็นเศษผลกรรมพวงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นวิบากของลูกเองที่ส่งมาจากชาติปางก่อน ” “เข้าใจยากจัง ” พระธุดงค์นั่งตรีกตรอง หาคำบรรยายที่กะทัดรัดและกระชับแจ้ง “พ่อฆ่าสัตว์เป็นอาเจิน เท่ากับสร้างพื้นฐานกรรมนี้ไว้รองรับวิญญานที่จะปฏิสนธิ เมื่อได้ระยะเวลาที่เหมาะสม วิญญานที่เคยประกอบกรรมประเภทเดียวกันก็มาเกิดคล้ายกับเราสร้างเวทิมวยไว้อย่างดีที่สุด ผู้ที่ขึ้นชกก็ต้องเป็นนักมวยรับรองว่าพระไม่ขึ้นชก ไซ้ใหม่ลละ ”

(Apirum, 1983 : 358-359)

นอกจากนี้นวนิยายเรื่องภูตพยัคฆ์ซึ่งเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการกลับชาติมาเกิดยังสะท้อนให้เห็นแนวคิดเรื่องบุญกรรม แสดงให้เห็นความเชื่อที่ว่าคนเราทุกคนที่ได้มาพบกันในชาตินี้ต่างมีกรรมร่วมกันมาก่อน แววรชณี ผู้ใหญ่อำนาจ เตือนแจ่ม เต่ามูไซ้ต่างมีบุญกรรมร่วมกันมาในอดีต การนำเสนอให้ภพชาติปัจจุบันคนเหล่านี้มีโอกาสได้มาพบเจอกัน รับผลกรรมที่ติดตามมาในอดีตและแก้ไขสิ่งที่เคยทำผิดพลาดในอดีตร่วมกันอีกครั้งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรมอย่างเด่นชัดว่า กรรมเป็นเครื่องกำหนดความเป็นไปของสรรพสิ่งในลักษณะ “สร้างเหตุไว้เช่นไรก็ต้องได้รับผลอย่างนั้น ทำนองให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว” (Apirum, 1983 : 1108)

3.2 แนวคิดเรื่องความรักที่แท้จริงพาให้อาชนะอุปสรรคทุกสิ่งได้

แนวคิดเรื่องความรักที่แท้จริงพาให้อาชนะอุปสรรคทุกสิ่งได้ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในนวนิยายเรื่องสายพันธุ์พยัคฆ์ แม้ว่าปมขัดแย้งที่สร้างจากความเชื่อเรื่องการกลายร่างเป็นเสือสมิงของพรรณขึ้นจะดูเหมือนเป็นอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ของความรักระหว่างเธอและปลัดวิบูลย์ แต่ท้ายที่สุดแล้วความรักที่แท้จริงของปลัดวิบูลย์ซึ่งพยายามหาวิธีการต่าง ๆ ให้พรรณขึ้นยอมรับในตัวเขา เชื่อมั่นในตัวเขาและร่วมมือกันหาวิธีแก้ไขคำสาปไปด้วยกันก็ส่งผลให้เขาและเธอได้ครองคู่กันในตอนท้ายเรื่อง

ตรี อภิรัมได้สร้างเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นว่าปลัดวิบูลย์พร้อมยอมแลกชีวิตของตนเพียงเพื่อให้ได้ครองคู่กับพรรณขึ้นอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์การพิสูจน์รักแท้โดยการออกตามหาเมื่อพรรณขึ้นหนีขึ้นไปอยู่บนดอยเวียงรุ่ง

ดอยที่มีแต่เผ่าพันธุ์ “พยัคฆ์” ของเธออาศัยอยู่ (Apirum, 2008 : 363)เหตุการณ์การลักลอบเข้าไปในสวนสัตว์ เพื่อช่วยเหลือพรรณขึ้นให้เป็นอิสระและแก้ไขคำสาปจนได้ครองรักกับพรรณขึ้นอย่างมีความสุขในภายหลัง (Apirum, 2008 : 473) เป็นต้น

3.3 แนวคิดเรื่องการร่วมมือร่วมใจระหว่างคนเมืองและคนชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา

แนวคิดเรื่องการร่วมมือร่วมใจระหว่างคนเมืองและคนชนบทปรากฏอยู่ในนวนิยายทั้งสองเรื่อง ดังจะเห็นได้ว่าในเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** แม้ว่าผู้ใหญ่อำนวยจะถูกคำสาปให้กลายเป็นเสือสมิงในเวลากลางคืนและคอยฆ่าคนในหมู่บ้านที่ทำผิดศีลธรรมเพื่อรักษาความสงบสุขเรียบร้อยของหมู่บ้าน แต่แววรัชนี ตัวละครคนเมืองกลับไม่เห็นด้วย เธอเห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีที่ “เป็นกฎแห่งอนารยชน” และไม่เข้าใจในการกระทำของผู้ใหญ่อำนวย (Apirum, 1983 : 131) ต่อมาในภายหลัง เมื่อแววรัชนีทราบถึงปมปัญหาที่เกิดขึ้นจากสาเหตุที่เหนือธรรมชาติ เธอก็ได้ยอมรับในตัวผู้ใหญ่อำนวยและหันมาร่วมมือร่วมใจเพื่อแก้ปัญหาพร้อมกับชาวบ้านเสียร่องจนประสบความสำเร็จในท้ายที่สุด (Apirum, 1983 : 1092-1093) ส่วนในเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ปมขัดแย้งในเรื่อง คือ อุปสรรคความรักระหว่างปลัดวิบูลย์ตัวแทนของภาครัฐและความเป็นเมืองและพรรณขึ้นซึ่งเป็นตัวแทนของคนในชนบท เมื่อพิจารณา รวมไปถึงบริบทช่วงเวลาการแต่งวรรณกรรมคือ พ.ศ. 2551 อาจตีความได้ถึงปัญหาเศรษฐกิจถดถอยในสังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้ภาครัฐต้องขอความร่วมมือจากประชาชนโดยเฉพาะชาวชนบทตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ

ผู้แต่งชี้ให้เห็นว่าอุปสรรคปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างวิถีเมืองและความเป็นท้องถิ่นอาจแก้ไขได้ด้วยการพยายามปรับมุมมองและการร่วมมือประสานใจกันเช่นเดียวกับปัญหาเรื่องเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลานั้นที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนเมืองกับคนชนบทเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ท้ายที่สุด เมื่อพรรณขึ้นได้ยอมรับความรู้สึกของตนเองและยินยอมที่จะต่อสู้ร่วมไปกับปลัดวิบูลย์จนสมหวังในความรักจึงเสมือนการประนีประนอมระหว่างวิถีชีวิตที่คิดว่าอยู่ร่วมกันไม่ได้จนประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเรื่องเสือสมิงกับนวนิยายของตรี อภิรุณ ผู้วิจัยพบว่าตรี อภิรุณใช้ความเชื่อเรื่องการกลายเป็นเสือสมิงเป็นส่วนหนึ่งต่อการเสนอแนวคิดทั้งแนวคิดเกี่ยวกับคำสอนทางพุทธศาสนา เนื่องมาจากปมขัดแย้งของการกลายเป็นเสือสมิงในนวนิยายมีจุดเริ่มต้นจากความแค้นและการสร้างอภุศลกรรม ดังนั้น การคลี่คลายปมขัดแย้งของเรื่องจึงจำเป็นต้องอาศัยหลักแนวคิดทางศาสนาซึ่งเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขมาประยุกต์ใช้ ทั้งยังสอดคล้องกับลักษณะของนวนิยายประเภทจินตนิมิตที่มักนำเสนอแนวคิดทางพุทธศาสนาอยู่เสมอ (Supanvanich, 2015 : 290) การนำเสนอแนวคิดเรื่องการร่วมมือร่วมใจระหว่างคนเมืองและคนชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยลดอคติระหว่างความเป็นเราและความเป็นเขาเพื่อรับมือและแก้ไขกับปัญหาอื่นที่เป็นอุปสรรคร่วมกันแทน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องเสือสมิงในสังคมไทยมีอยู่หลากหลายและนำมาจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มความคิดเห็น ได้แก่ 1.ความเชื่อเรื่อง เสือสมิงคือ เสือที่สามารถกลายเป็นคนได้เพราะวิญญาณของคนสิงสู่ 2.ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือ คนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาคาถาอาคมที่กลายเป็นเสือ 3. ความเชื่อเรื่องเสือสมิง คือเสือเผ่าหรือคนชราที่มีสภาพร่างกายเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ

ตรี อภิรัฐมนได้นำความเชื่อเกี่ยวกับเสือสมิงซึ่งเป็นความเชื่อในมิตติคติชนที่ผลิตซ้ำอยู่ในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องมาต่อเติมจินตนาการของตนเองแล้วสร้างเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งโครงเรื่อง ตัวละครและฉากบรรยากาศในนวนิยาย ตรี อภิรัฐมนเลือกใช้นวนิยายคนกลายเป็นเสือและนวนิยายเสือทำร้ายคนโดยใช้ผู้ถูกเป็นเหตุการณ์ย่อย ๆ ภายในเรื่อง ปรับเปลี่ยนส่วนนวนิยายคนกลายเป็นเสือให้เป็นผลมาจากการกระทำผิดของบรรพบุรุษและความแค้นของเสือสมิง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในนวนิยายทั้งสองเรื่องส่งผลให้เกิดโครงเรื่อง 2 แบบ คือ 1) โครงเรื่องแบบรักข้ามเผ่าพันธุ์ ได้แก่ นวนิยายเรื่อง **สายพันธุ์พยัคฆ์** ปมขัดแย้งในเรื่องการถูกสาปให้กลายเป็นเสือสมิงได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือทดสอบความรักระหว่างตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง 2) โครงเรื่องแบบการเดินทางผจญภัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่สืบเนื่องมาจากอดีต ได้แก่ นวนิยายเรื่อง **ภูตพยัคฆ์** ปมขัดแย้งเรื่องความแค้นและการกลับชาติมาเกิดทำให้ตัวละครเอกฝ่ายชายหญิงได้เผชิญอุปสรรคร่วมกันระหว่างการปฏิบัติภารกิจก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งเข้าใจกันยิ่งขึ้น

ตัวละครในนวนิยายทั้งสองเรื่องมีความน่าสนใจประกอบด้วยตัวละคร 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ตัวละครผู้มีการกิจได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าเสือสมิง ตัวละครในกลุ่มนี้เป็นคนเมืองที่มีโอกาสได้เดินทางเข้าไปให้ความรู้หรือเป็นข้าราชการรับใช้คนในท้องถิ่น กลุ่มที่ 2 ตัวละครที่ถูกสาปแช่งให้กลายเป็นเสือสมิง ตัวละครในกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่เป็นชาวบ้านท้องถิ่นทั้งหมด ได้รับผลกระทบจากการสาปแช่งด้วยการกระทำของบรรพบุรุษ และกลุ่มที่ 3 ตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายเป็นเสือสมิง ส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและมโหฬารอยู่ในเรื่องเล่าเสือสมิงแต่เดิม เช่น พระธุดงค์ แม่ชี เป็นต้น ตัวละครกลุ่มนี้นับว่าเป็นตัวละครที่สำคัญต่อการเข้าใจปมปัญหาของเรื่องและการพบหนทางแก้ไขปัญหาของตัวละครเอก

ฉากสถานที่สำคัญที่ปรากฏในนวนิยายเป็นฉากสถานที่ห่างไกลจากการรับรู้ของคนทั่วไป การสร้างฉากในลักษณะดังกล่าวมีส่วนสนับสนุนให้ตัวละครเสือสมิงและเหตุการณ์ลึกลับเหนือธรรมชาติปรากฏขึ้นได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงสร้างความสมจริงในความรู้สึกของผู้อ่านได้ว่า อาจมีเสือหรือสิ่งเหนือธรรมชาติอื่น ๆ อยู่อาศัย ในด้านแนวคิดของเรื่อง ตรี อภิรัฐมนนำเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงมาผลิตซ้ำแนวคิดเรื่องกรรมเป็นแนวคิดหลักและแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจของมนุษย์และช่วยคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังที่ตัวละครผู้รู้ที่มาของปัญหาการกลายเป็นเสือสมิง เช่น พระธุดงค์หรือแม่ชี เป็นตัวแทนของพุทธศาสนาเข้ามาช่วยคลี่คลายปมขัดแย้งต่าง ๆ ของเรื่องให้จบลงได้ด้วยดี นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอแนวคิดเรื่อง การร่วมมือร่วมใจระหว่างคนเมืองและคนชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยลดอคติระหว่างความเป็นเราและความเป็นเขาเพื่อรับมือและแก้ไขกับปัญหาอื่นที่เป็นอุปสรรคร่วมกัน

นอกจากนี้ การที่ความเชื่อเรื่องเสือสมิงยังคงได้รับการผลิตซ้ำในรูปแบบบันเทิงคดีร่วมสมัย หากนำมาพิจารณาร่วมกับบริบทสังคมและบริบทการแต่งในระหว่าง พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2550 แล้ว ผู้วิจัยพบว่า เรื่องเล่าดังกล่าวน่าจะมีบทบาทในการช่วยกระตุ้นให้คนในสังคมหันมาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วย เพราะในช่วงทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องการลักลอบล่าสัตว์ป่าสงวนที่สำคัญและการทำลายป่าไม้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ในระหว่าง พ.ศ. 2525- พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีแนวพระราชดำริในด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชาวบ้านและเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล ทรงส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ รักป่าและสัตว์ป่า ยับยั้งการบุกรุกป่าและล่าสัตว์ เห็นได้จากโครงการตามแนวพระราชดำริ เช่น โครงการป่ารักษ์น้ำเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โครงการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว เป็นต้น (Boon-ard, 2010 : 7) นอกจากนี้ในช่วงศตวรรษที่ 20

เป็นต้นมา จำนวนเสือโคร่ง สัตว์ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าภายในประเทศลดลงเป็นจำนวนมาก สาเหตุจากการถูกล่าและขาดการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ อาจเป็นไปได้ว่า บริบทสังคมและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวมีผลต่อความคิดของตรี อภิรุมนจนทำให้เกิดการสร้างสรรคผลงานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับเสือสมิงขึ้น

นวนิยายของตรี อภิรุมนจึงไม่ใช่เพียงนวนิยายประเภทจินตนิมิตที่สอดแทรกความเชื่อเรื่องเสือสมิงเพื่อสร้างความน่าตื่นเต้นและชวนติดตามเท่านั้น แต่ต้องประกอบต่าง ๆ ในนวนิยายที่ตรี อภิรุมนสร้างขึ้นยังมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดความเชื่อเรื่องเสือสมิงแต่เดิมในสังคม โดยอาจมีการจินตนาการต่อเติมเรื่องราวลึกลับแฟนตาซีหรือความรักโรแมนติกเพื่อเพิ่มความน่าสนใจแก่เรื่องมากขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นคุณค่าของความเชื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งไม่ใช่เพียงบันทึกหรือเรื่องแต่งที่เติมเต็มจินตนาการของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังแสดงสำนึกในพันธกิจของนักเขียนที่มีต่อการสะท้อนปัญหาและแนะแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้อ่านในสังคมอีกด้วย

รายการเอกสารอ้างอิง

- Aiam-Krasin, C. (2007). *Sang Saming*. 4th ed. Bangkok: Aiam-Krasin. (In Thai)
- _____. (2013). *Suea Saming Chamlaeng*. Bangkok: Aiam-Krasin. (In Thai)
- Apirum, T. (1983). *Phut Payak vol. 1*. Bangkok: Aekkasilp Press. (In Thai)
- _____. (1983). *Phut Payak vol. 2*. Bangkok: Aekkasilp Press. (In Thai)
- _____. (2008). *Sai Phan Payak*. Bangkok: Autthayan Khwamroo. (In Thai)
- Bhurapatit, P. (2009). *Suea Sing Animal talismans*. Bangkok: Feel good Publishing. (In Thai)
- Boon-Ard, K. (2010). *Application of royal concepts for natural resource and environmental management*. Bangkok: n.p. (In Thai)
- Chulalongkorn. (1912). *Royal letters on Journey to Chanthaburi*. Bangkok: Vajirayana Library. (In Thai)
- Dan Beach, B. (1873). *Akarapithansaput*. Bangkok: n.p. (In Thai)
- Dechkhamron, Y. (1978). *Classic Thai Tales*. Bangkok: Klang Vidhaya. (In Thai)
- Horror stories. (2018). *Suea Saming Doi Phadaeng*. Retrieved 11 May 2019, from https://www.youtube.com/watch?v=_GKZ_TiuQxA
- _____. (2018). *Suea Saming Na Bhoploy*. Retrieved 11 May 2019, from <https://www.youtube.com/watch?v=bnBYGaNPkuE>
- Khoomsab, W. (1971). *The Karen Tales*. Bangkok: Dhambannakhan Press. (In Thai)
- Kooper, M. (2002). "Hunt for three tigers in Nan province" in *National Geographic*. (February), 37-48. (In Thai)

- Nawickamoon, A. (2019). *Why we send the matches to Suea Saming*. Retrieved 11 May 2019, from https://www.silpa-mag.com/history/article_24010.
- _____. (2014). *A Siam Miscellany*. 2nd ed. Bangkok: Phim-Kham. (In Thai)
- Nimmanhemmin, P. (2008). *The study of Folk tale*. 3rd ed. Bangkok: The academic publishing project, Faculty of Arts Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phadoongtin, P. (2006). Tiger rituals and beliefs. *Matichonweekly*. 26 (1346), 94. (In Thai)
- Phra Medhee Dhammabhorn (Prayoon Dhammachitto). (1999). "Karma" in Sathanandra, S & Boonyanet, N. (Eds.), *Words: Traces of Thai beliefs*, pp. (112-121), 3rd ed. Bangkok: Chulalongkorn University press. (In Thai)
- Phra Brahmaganabhorn (P.A. Prayutto). (2008). *Dictionary of Buddhism*. 11th ed. Bangkok: S.R. printing mass products. (In Thai)
- PlengUer, V. (1976). *With Wisdom and Love: Northern Thai Tales*. Bangkok: The Siam society and The Social Science Research Association of Thailand. (In Thai)
- Prasannam, N. (2016). "My Dear Enemy: Values of War and War of Values in Damayanti's Khoo Karma" in Chotiudompant, S. (Eds.), *Debating value*, pp. (447-509), Bangkok: Wiphasa Press. (In Thai)
- Rithisrithorn, O. (2017). *The Curse Words, Sexual Relations, Uncertain: The Meaning of The Curse Words, Incest and Uncertainty of human norm in Novel "Sai Punpa yuk"*, Proceedings of 13th International Conference on Humanities & Social Sciences 2017 (IC-HUSO 2017), pp. 1735-1750, November 2-3, 2017. Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand.
- The Royal Institute. (2013). *Royal Dictionary 2011, in Honor of His Majesty King Bhumibol Adulyadej on the Auspicious of the 7th Royal Birthday Celebration, 5 December 2011*. Bangkok: The Royal Institute. (In Thai)
- Supanvanich, A. (2015). *Literary Criticism*. 2nd ed. Bangkok: The academic publishing project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sor Plai-noi. (1986). Year of the tiger. *Chandrakasem*. 192 (June-October), 61-66. (In Thai)
- Tailanga, A. (2000). *The Narrative*. Bangkok: Kasetsart University press. (In Thai).